

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar.

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Het ontwerp voor een nieuw burgerlijk wetboek van wijlen

Prof. E.M. Meyers en het grondboekstelsel

De eerste vraag, die Prof. Meyers bij de voorbereiding van zijn Ontwerp aan de Commissie voor Privaat- en Strafrecht stuurde, luidde als volgt : « *Zal het zogenaamde negatieve stelsel ten aanzien van de registers voor zaken, voor welker overdracht of vestiging een inschrijving in de openbare registers noodzakelijk is, gehandhaafd dienen te blijven ?* » (1).

Het is duidelijk, dat door deze vraag opnieuw het probleem van de superioriteit van het grondboekstelsel, d.i. het positieve stelsel inzake onroerende publiciteit, ten overstaan van het thans in Nederland geldende negatieve stelsel, werd gesteld. Inderdaad, de hervorming van het burgerlijk recht scheen een enige gelegenheid te bieden om het grondboekstelsel, dat door de meeste theoretici als superieur wordt aanzien, in te voeren.

De Tweede Kamer, zoals trouwens de Minister van Justitie en Prof. Meyers zelf, stelde echter de theoretici in het ongelijk (2). Het negatieve stelsel blijft behouden, althans in principe.

* * *

In dit artikel willen wij nagaan welke redenen de Tweede Kamer hebben bewogen om aldus te oordelen, en welke de juiste draagwijdte is van deze beslissing.

* * *

Drie argumenten werden onderlijnd.

Eerst en vooral « blijkt dit systeem (d.i. het negatieve) in de praktijk niet tot grote moeilijkheden of bezwaren te leiden » (2), al wordt toegegeven dat het positieve stelsel theoretisch meer rechtszekerheid geeft. Bovendien : « Zou men de grootst mogelijke rechtszekerheid willen bereiken, dan zou zulks slechts mogelijk zijn bij een uitgebreide tijdrovende en kostbare ambtelijke bemoeienis. Niettemin zou volkomen juistheid van de inschrijvingen nimmer verkregen kunnen worden. De lasten, aan de zoëven bedoelde ambtelijke bemoeienis verbonden, wegen naar het inzicht der commissie niet op tegen de bereikbare verbeteringen » (2). Tenslotte wordt er op gewezen dat het invoeren van het nieuw stelsel uitgebreide overgangsmaatregelen zou vergen.

Uit deze opsomming blijkt duidelijk dat de Tweede Kamer alleen met argumenten van praktische aard heeft rekening gehouden. Is deze handelwijze redelijk ? Is zij niet geïnspireerd door conservatisme of gemakzucht ?

Een onderscheid in de behandelde stof dringt zich op. Wil men de *praktische inrichting* van de onroerende publiciteit wijzigen, dan is de grootste voorzichtigheid geboden. Het enthousiasme der hervormers moet op dit gebied worden afgekoeld, omdat de traditie hier een zeer belangrijke rol vervult. De rechtszekerheid eist dat men een ingeslagen weg blijft volgen, zelfs als hij — theoretisch gezien — niet de beste is, vooral wanneer het traditionele systeem geen reden geeft tot klagen.

Wij moeten hier echter dadelijk aan toevoegen dat het zou mogelijk zijn enerzijds het personele systeem te behouden, en anderzijds een burgerlijke stand der onroerende goederen in te richten. Na een zeer lange termijn, wanneer het reële stelsel volledig zou ingericht zijn, zou men dan het traditionele stelsel kunnen afschaffen.

Staan wij integendeel voor een wijziging van het *materiële recht*, dan zal men de meest bevredigende, en niet de meest traditionele oplossing kiezen.

Op dit punt heeft de Tweede Kamer zich al te conservatistisch gedragen. Zij heeft er zich toe beperkt, verbeteringen uit hoofde van de bescherming van rechten van derden te goeder trouw aan te bevelen, daar waar een meer radicale oplossing wenselijk zou zijn geweest.

In het licht van deze principes willen wij nagaan, hoe Prof. Meyers de opdrachten die hem door de Tweede Kamer werden gegeven, op materieel-rechtelijk en op formeel-rechtelijk gebied heeft gerealiseerd. Daartoe dringt een vergelijkende studie van de Belgische, Duitse en Zwitserse opvattingen, en de oplossingen van Prof. Meyers zich op.

* * *

Wie zich tot doel stelt de veiligheid van het rechtsverkeer betreffende onroerende goederen te realiseren, moet drie *fundamentele vragen* oplossen.

Hij moet eerst en vooral bepalen, hoe de *vestiging*

en de overdracht van onroerende zakelijke rechten gebeurt: is de optekening in een openbaar register een vereiste voor het ontstaan van het rechtsgevolg? Is het de enige vereiste? Of wordt ook rekening gehouden met het contract? Met het obligatorisch en het zakelijk contract, ofwel met één van beiden (in de veronderstelling dat beide bestaan)?

Vervolgens moet de geloofwaardigheid der openbare registers worden bepaald. Is zij volledig, zodat geen tegenbewijs mogelijk is, of is zij zonder beperking vatbaar voor tegenbewijs? Of zal men een middenweg kiezen en het tegenbewijs alleen tegenover derdeverkrijgers te goeder trouw verbieden?

Naast de oplossing van deze twee materieel-rechtelijke problemen stelt zich de vraag hoe de openbare registers *praktisch* moeten ingericht worden. Zal men uitgaan van de naam der partijen, of zal men a.h.w. een burgerlijke stand der onroerende goederen verkiesen?

* * *

1. De overdracht en de vestiging van zakelijke rechten op onroerende goederen wordt in België door het verbintenissenrecht geregeld (art. 1138 B.W.) De eigendom gaat over door de wil der partijen op het ogenblik waarop het contract wordt afgesloten, zonder dat enige formaliteit wordt vereist: geen bezitsoverdracht, geen overschrijving. Dit zakenrechtelijk gevolg van het contract geldt echter alleen tussen de partijen, anders zouden zich al te veel moeilijkheden en misbruiken voordoen. Artikel 1 van onze Hypotheekwet bepaalt verder, dat een akte, waarbij onroerende goederen worden overgedragen, niet tegenstelbaar is aan derden, zowel als materieel feit als wat haar gevolgen betreft, tenzij ze is overgeschreven. Zolang ze niet is overgeschreven, kan zij alleen tegengesteld worden aan derden te kwader trouw, d.w.z. personen die het bestaan van de akte kennen, en desondanks met de vervreemder van het goed een contract hebben afgesloten dat onverenigbaar is met de inhoud van de akte.

Door deze combinatie van artikel 1138 B.W. en artikel 1 Hypotheekwet ontstaat de onaangename toestand, dat de gevolgen van de contracten betreffende onroerende goederen worden gesplitst. Een zulkdanige splitsing is onlogisch. De Page merkt terecht op: « Mais n'y a-t-il point là un non-sens? Car si un transfère la propriété n'a d'effet qu'entre deux parties, et n'en a point à l'égard des tiers, qu'en reste-t-il? Qu'est-ce qu'un droit de propriété qui n'existe qu'entre deux parties, qui n'existe pas pour les tiers? Tout droit réel n'est-il pas essentiellement opposable à tous...? » Bovendien volgt hieruit, dat de overschrijving in de grond slechts facultatief is, zodat haar waarde in de ogen van het publiek belangrijk verminderd wordt. Tenslotte moeten we met Prof. Meijers opmerken, « dat het ongewenst is, dat na faillissement van de verkoper nog een overschrijving ten nadele van de boedel kan geschieden »⁽⁵⁾, zoals dit in ons recht het geval is.

Er moet tenslotte op gedrukt worden dat artikel 1 van onze hypotheekwet spreekt over « akten » en niet over rechten⁽³⁾. Deze overschrijving van akten is gebaseerd op de vrijheid van overeenkomst, maar biedt het nadeel dat de overschrijving alleen mogelijk is voor verhoudingen die in een akte kunnen vastgelegd worden⁽⁴⁾.

In het Grondboekstelsel wordt alles eenvoudig. Zolang er geen tussenkomst is van de bevoegde overheid heeft het contract geen zakenrechtelijke gevolgen:

« Zur Uebertragung des Eigentums an einem Grundstückse, zur Belastung eines Grundstücks mit einem Rechte sowie zur Uebertragung oder Belastung eines solchen Rechts ist die Einigung des Berechtigten und des anderen Teiles über den Eintritt der Rechtsänderung und die Eintragung der Rechtsänderung in das Grundbuch⁽⁶⁾ erforderlich, soweit nicht das Gesetz ein Anderes vorschreibt » (Par. 873 B.G.B.). Deze Eintragung is geen eenvoudige publiciteitsmaatregel tegenover derden, maar een noodzakelijke voorwaarde opdat het contract enig zakenrechtelijk gevolg tussen de partijen en tegenover derden zou hebben. Hetzelfde principe geldt in Zwitserland: « Soweit für die Begründung eines dinglichen Rechtes die Eintragung in das Grundbuch vorgesehen ist, besteht dieses Recht als dingliches nur, wenn es aus dem Grundbuche ersichtlich ist » (Z.G.B., artikel 971, 1).

Uit dit zgn. « Eintragungsprinzip » volgt dat een verkoop b.v. op zichzelf de eigendom niet overdraagt: deze overdracht zal slechts gebeuren bij de Eintragung in het Grondboek. De Eintragung van de overdracht van zakelijke rechten op onroerende goederen beantwoordt dus aan de inbezitstelling bij overdracht van rechten op roerende goederen.

Dit « Eintragungsprinzip » wordt op twee manieren beperkt. Er is eerst en vooral het -Zwitserse « Kausalitätsprinzip », dat staat tegenover het Duitse materiële « Konsensprinzip ». Bovendien is deze regeling slechts in bepaalde, door de wet opgesomde gevallen toepasselijk. Wij zullen hier alleen de eerste beperking analyseren.

Het « Kausalitätsprinzip » maakt de Eintragung afhankelijk van haar rechtsgrond, het obligatorisch verdrag (b.v. het koopverdrag), zodat dit laatste pas bij de Eintragung zakenrechtelijke gevolgen zal hebben. Omgekeerd zal de Eintragung slechts zakenrechtelijke gevolgen hebben indien het contract geldig is. Dit is de betekenis van artikel 974, 2, Z.G.B.: « Ungerechtfertigt ist der Eintrag, der ohne Rechtsgrund oder aus einem unverbindlichen Rechtsgeschäft erfolgt ist. »

Het Duitse « Konsensprinzip » integendeel, eist naast de Eintragung het bestaan van een zakelijke, abstracte « Einigung » betreffende de eigendomsoverdracht en ziet gans af van het obligatorisch contract (= « Grundgeschäft » of « Kausalgeschäft »). Een zulkdanige zakelijke en abstracte Einigung bestaat noch in het Zwitserse, noch in het Belgische recht. Inderdaad, wanneer wij spreken over zakelijke contracten, bedoelen wij contracten die slechts tot stand komen door de afgifte van de zaak die het voorwerp van het contract uitmaakt. Volgens de Belgische rechtsleer staat het zakelijk contract tegenover het consensueel contract. Volgens de Duitse rechtsleer integendeel staat het « dingliches Vertrag » tegenover het obligatorisch contract. Het ene heeft alléén zakelijke gevolgen, het andere heeft alleen obligatorische gevolgen.

Het « Konsensprinzip » heeft voor gevolg, dat de Eintragung waardeloos is, wanneer het obligatorisch contract geldig is, en de Einigung ongeldig is (b.v. wegens onbekwaamheid). Is de Einigung geldig, en de causa ongeldig, dan zal de Eintragung geldig zijn. Vermits de Einigung in het Zwitsers recht niet bestaat, is de toestand hier veel eenvoudiger: is de verkoop ongeldig, dan is de Eintragung het ook.

Merken wij nog op, dat de Eintragung betrekking heeft op de zakelijke rechten zelf, en niet op de akten, zodat ook verhoudingen, die niet in een akte kunnen vastgelegd worden, vatbaar zijn voor Eintragung.

Prof. Meijers heeft tussen de voorgaande oplossin-

gen een keuze gedaan, die gelukkig mag genoemd worden.

In *artikel 3.4.2.4.*, 1 verkoos hij het « Eintragungsprinzip » boven de regeling van onze hypotheekwet: « Eigendom en andere zakelijke rechten op onroerende zaken worden geleverd door een daartoe bestemde, tussen partijen opgemaakte notariële akte, *gevolgd door haar inschrijving in de daartoe bestemde openbare registers* » (6).

Deze inschrijving, voorwaarde voor het ontstaan der zakelijke gevolgen van het contract, brengt natuurlijk ook de tegenwerpelijheid aan derden teweeg, die thans is voorzien voor *artikel 1910 Nederl. B. W. B. Artikel 3.1.2.7* bepaalt immers: « Niemand kan een feit, dat hij in de registers had kunnen doen inschrijven, maar dat niet ingeschreven is, tegenwerpen aan derden die daarvan onkundig zijn, en die het feit ook niet uit andere bij de wet ingestelde openbare registers of uit wettelijke voorgeschreven openbare bekendmakingen hadden kunnen kennen. »

Zoals in het Zwitsers recht is de geldigheid van de inschrijving afhankelijk van de geldigheid van het obligatorisch contract: « Voor overdracht van een goed wordt vereist een levering *krachtens geldige titel* (6), verricht door hem die bevoegd is over het goed te beschikken » (*artikel 3.4.2.2.*, 1). Professor Meijers noemt dit het causale stelsel.

Wanneer wij echter de vergelijking tussen dit causale stelsel en het Zwitserse « kausalitätsprinzip » verder doorvoeren, stuiten wij op een belangrijk verschilpunt. In het ontwerp wordt immers buiten de inschrijving en het contract, nog een levering vereist (*artikel 3.4.2.2.*, 1).

Is deze levering dan hetzelfde als de Duitse « Einigung »?

Theoretisch gezien staan wij voor twee totaal verschillende instellingen. De Einigung is een contract, de levering is een eenzijdige handeling. Bovendien is de Einigung onafhankelijk van zijn rechtsgrond, d.i. het Kausalgeschäft.

In de praktijk zijn zij echter met elkaar verwant, vermits zij beiden duiden op de inbezitting van het onroerend goed, en vermits zij beiden tot een formaliteit worden herleid: de levering gebeurt door het overhandigen van een daartoe bestemde, tussen de partijen opgemaakte notariële akte (*artikel 3.4.2.4.*), terwijl de Einigung meestal bestaat in de afgifte en het aannemen van een « Eintragungsbewilligung », d.i. de toestemming tot het « eintragen » van het zakelijk recht, gegeven door degene wiens recht door de Eintragung wordt getroffen (Par. 19 G.B.O.).

Opmerkelijk is nog dat Prof. Meijers noch over de inschrijving van akten, noch over de inschrijving van rechten spreekt. Artikel 3.1.2.2., 1 begint als volgt: « Behalve *die feiten*, waarvan inschrijving krachtens andere wetsbepalingen mogelijk is, kunnen in deze registers *de navolgende feiten* (6) worden ingeschreven... ».

* * *

Wij mogen uit wat voorafgaat besluiten, dat Prof. Meijers er in gelukt is een zeer genuanceerd antwoord te geven op de eerste vraag die werd gesteld. De overdracht en de vestiging van zakelijke rechten op onroerende goederen gebeurt volgens een stelsel dat zeer veel gelijkenis vertoont met het Zwitserse, en dus dichter bij het grondboekstelsel dan bij het Belgisch systeem aanleunt.

Hier stelt zich dan de vraag: welke van de voor-

gestelde oplossingen is de beste? Moet de eigendom overgaan door de overeenkomst of door de inschrijving? Moet het negatieve stelsel boven het positieve verkozen worden?

Wij menen dat deze vragen niet in abstracto kunnen opgelost worden. Het gaat er immers niet om te weten of die bepaalde wetgeving meer waarde heeft dan die andere. Ons criterium moet zijn: welk stelsel geeft de meest bevredigende oplossing aan de moeilijkheden van de praktijk, d.i. een oplossing die de partijen bevredigt?

Wanneer we hieruit vertrekken, moeten we zeggen dat het zonder twijfel beter is, dat de eigendom van onroerende goederen pas bij de inschrijving (7) overgaat. Dit is echter niet zo bij de verkoop van effecten b.v. Een onderscheid moet dus worden gemaakt volgens de concrete kenmerken van de verhouding die geregeld wordt.

Anderzijds moet het causale stelsel, dat voor de inschrijving een geldige titel vereist, boven het abstracte stelsel verkozen worden. Dit laatste is immers het product van de louter deductieve denkwijze der Duitse juristen, die kost wat kost een onderscheid tussen het obligatorisch en het zakelijk contract hebben willen doordrijven, daar waar de praktijk dit onderscheid niet maakt.

* * *

2. De vraag naar de *geloofwaardigheid van een inschrijving in een openbaar register* is, in de grond, de vraag naar de gevolgen van de optekening die niet gerechtvaardigd is.

Drie gevallen doen zich voor: 1. de verhouding tussen de rechthebbende en de medecontractant of de derde-verkrijger te kwader trouw, die ten onrechte werd ingeschreven als rechthebbende; 2. het geval waar de rechthebbende een derde te goeder trouw aanvalt, omdat het register deze laatste als rechthebbende aanduidt; 3. het geval waar de medecontractant (of zijn erfgenaam) sinds lange tijd ten onrechte als de rechthebbende wordt aangewezen in de registers, zonder dat hij door de werkelijke eigenaar b.v. werd lastig gevallen.

Ongelukkiglijk maakt de *Belgische wet* geen onderscheid tussen deze gevallen. Het principe « Nemo plus juris ad alium transferre potest quam ipse habet » heeft voor gevolg dat de rechthebbende, zowel van de medecontractant (en zijn erfgenamen) — om het even of zij sinds lang ingeschreven zijn of niet — als van de derde-verkrijgers te goeder of te kwader trouw zijn goed kan terugvordeën of aan de rechtbank de doorhaling kan vragen.

De armé koper, die meent volledig gerust te mogen zijn zodra zijn akte is overgeschreven, mag zich dus in werkelijkheid aan vele moeilijkheden verwachten. Immers, de overschrijving heeft als enig gevolg aan de akten die overdrachten van onroerende goederen bevestigen een bewijskracht tegenover derden te geven, die de andere akten reeds bezitten krachtens het gemene recht! Zij is een kopie die niets aan de waarde van de akte toevoegt. Wij citeren nogmaals de Page: « Or, une copie, si soignée, si authentique soit-elle, peut-elle ajouter quelque chose à l'acte copié? Peut-elle effacer les vices qui s'y seraient glissés? Evidemment non. En copiant l'acte A-B, l'officier public ne fait que reproduire un texte qui demeure, au moins quant au fond, l'œuvre de deux particuliers. L'intervention de l'officier public garantira sans doute à C qu'à telle date une vente entre A et B a eu lieu; mais-elle ne suffira pas à le convaincre que A avait

bien le droit de vendre, en d'autres termes, que A était propriétaire. La transcription rend certes la vente A - B « opposable » à C, mais la vente ne sera opposable que quant à son existence, et nullement quant à sa valeur, quant à la validité du droit transmis » (8). De verkrijger zal dus slechts gerust zijn wanneer hij de usucapio kan invoeren (*artikel 2262, 2265 B.W.*). Meteen is het duidelijk dat deze usucapio de enige manier is om het eigendomsrecht te bewijzen. Zij is echter slechts een lapmiddel, dat het probleem van het eigendomsbewijs als zodanig onopgelost laat. Bovendien is het een zeer kostelijke procedure!

In tegenstelling met het Belgische recht, maakt het *Grondboekstelsel* een scherp onderscheid tussen de drie gevallen die wij hoger hebben opgesomd, wat dan meteen toelaat het eigendomsbewijs op een eenvoudige wijze te regelen.

1. *Tegenover de mede-contractant, tegenover zijn erfgenamen en tegenover derde-verkrijgers te kwader trouw*, kan de ongerechtvaardigde Eintragung aangevochten worden. Deze laatste bewijst dus in dit geval *niet* dat de ingetragene werkelijk de recht-hebende is (9). In *Duitsland* beschikt men over een « Anspruch auf Rückübertragung oder Aufhebung » wanneer het obligatorisch contract ongeldig is. Is de Einigung ongeldig, dan beschikt men over de « Berichtigungsanspruch » tegen het grondboekkantoor (*Par. 13 en 22 G.B.O.*) en tegen de verkeerdelijk ingeschreven persoon (*Par. 894 B.G.O.*). In de eerste hypothese, nl. wanneer de causa ongeldig is en de Einigung geldig, zal der Eintragung zelf niet aangevallen worden, daar waar dit in Zwitserland wel het geval zal zijn. Zo bepaalt *artikel 975 Z.G.B.*: « Ist der Eintrag eines dinglichen Rechtes ungerechtfertigt oder ein richtiger Eintrag in ungerechtfertigter Weise gelöscht oder verändert worden, so kann jedermann, der dadurch in seinen dinglichen Rechten verletzt ist, auf Löschung oder Abänderung des Eintrages Klagen... »

In deze gevallen berust de *bewijslast* op degene die de onjuistheid van de Eintragung inroept, want *Par. 891 B.G.B. en artikel 937, 1 Z.G.B.* bepalen dat, als een recht ten voordele van iemand in het grondboek is ingeschreven, vermoed wordt dat dit recht hem toekomt. Is een recht in het grondboek geschrapt, dan wordt vermoed dat het niet bestaat. Dit vermoeden is « juris tantum ».

2. *Tegenover derden die te goeder trouw zijn*, d.w.z. die niet weten dat het grondboek onjuist is, en die bij overeenkomst een zakelijk recht op een « Grundstück » verwerven of hun verplichtingen uitvoeren tegenover iemand die als rechthebbende is ingeschreven, is het vermoeden echter onweerlegbaar (d.i. het zgn. materieel « Öffentlichkeitsprinzip »). De juridische beschrijvingen die in het grondboek voorkomen, mogen door derde-verkrijgers te goeder trouw als volledig en juist beschouwd worden, zodat het rechtsgevolg intreedt, hetwelk door deze personen verwacht wordt ook al is de Eintragung ongerechtvaardigd (*Par. 892 en 893 B.G.B., en artikel 973 Z.G.B.*). En de benadeelde partij verliest haar rechten! Zij beschikt alleen over een Anspruch wegens verrijking zonder oorzaak tegenover de vervreemder die verkeerdelijk was ingeschreven (*Par. 816, I, 2 B.G.B.*).

Nemen wij enkele voorbeelden.

Een Duits verkoopcontract is ongeldig, maar de Einigung is geldig, of omgekeerd. De verkoper kan in het eerste geval een wederoverdracht en in het tweede geval een « Löschung » (schrapping) eisen. Indien de

koper echter intussen een hypotheek had gevestigd, zal de koper ze moeten erkennen (althans wanneer zij werd gevestigd vóór de Löschung. Trouwens, moest er een schrapping geweest zijn, zou de kredietinstelling geen lening hebben toegestaan).

Een ander voorbeeld: A geeft, bij testament, een onroerend goed aan B. Bij de dood van A blijft dit testament onbekend en C wordt als erfgenaam ab intestato ingeschreven. C verkoopt het D. Dan pas komt het testament te voorschijn. Als D te goeder trouw is, mag hij gerust zijn. B zal zich met schadevergoeding vanwege C moeten tevreden stellen. Als D integendeel wist dat het testament bestond, kan B het goed terug eisen.

Nog een speciaal geval: C sluit een contract met B, die zich uit geeft als de gevolmachtigde van A. Het blijkt dat B zich valselijk als gevolmachtigde uitgaf. A zal de Eintragung van C kunnen doen schrappen. Zelfs als C te goeder trouw is! Omdat C hier mede-contractant is, en niet een derde. Doch als C intussen aan D heeft verkocht, dan kan A niets tegen D, als deze te goeder trouw is.

Dank zij het « Öffentlichkeitsprinzip » wordt het bewijs van het eigendomsrecht zeer eenvoudig. Het volstaat dat men aan de vindicans aantoon, bij middel van het grondboek, dat men derde-verkrijger is, en dat men bij het afsluiten van het contract niets afwist van de werkelijke toestand. Gezien het belang van het bewijs, wordt de eigendom dus meer door de werking van het « Öffentlichkeitsprinzip » dan door de werking van het « Eintragungsprinzip » overgedragen.

Om nochtans zoveel mogelijk onrechtvaardigheden te vermijden, werd een speciale procedure voorzien, nl. de Duitse « Widerspruch », die in Zwitserland in de categorie der Vormerkungen werd ondergebracht (*Par. 900 B.G.B. en artikel 961 Z.G.B.*). Haar hoofdwirking bestaat hierin, dat de « Öffentliche Glaube » van het grondboek tegenover derden verstoord wordt, wat de toekomst betreft. Bovendien stuit zij de verkrijgende en de bevrijdende verjaring.

3. Deze *verkrijgende verjaring*, is eigen aan het grondboekstelsel. Zij bevoordeligt de mede-contractanten (en hun erfgenamen), die sinds lange tijd ten onrechte in het grondboek zijn ingeschreven.

In *Duitsland* kunnen zij de rechten, waarvan zij als rechthebbende zijn ingeschreven, na dertig jaar door « Buchversitzung » verwerven, met uitsluiting nochtans van rechten op grondstukrechten, hypotheeken en grondrenten. Omgekeerd zal *elk* beperkt zakelijk recht, dat ten onrechte geschrapt werd, door « Buchversitzung » verdwijnen, wanneer de uit dit recht voort-spruitende Anspruch verjaard is. Alhoewel het eigendomsrecht « ersitzbar » is, is het niet « versitzbar » (*Par. 937 B.G.B.*). Goede trouw en titel worden niet vereist.

In *Zwitserland* kan de bezitter te goeder trouw de « ordentliche Ersitzung » van *artikel 661 Z.G.B.* invoeren, wanneer hij gedurende 10 jaar ingeschreven is als eigenaar en hij het grondstuk onafgebroken te goeder trouw heeft bezeten.

Prof. Meijers heeft zich, bij het oplossen van het probleem der geloofwaardigheid van de openbare registers nogmaals sterk door het grondboekstelsel laten beïnvloeden.

Nochtans wordt het principe « Nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet » behouden (met als gevolg, dat geen expliciet onderscheid wordt gemaakt tussen mede-contractanten, derde-verkrijgers te kwader trouw en derde-verkrijgen te goeder trouw).

Vermits deze oude rechtsregel echter al te veel

onzekerheid schept, heeft het ontwerp verschillende middelen voorzien, waardoor het mogelijk wordt hem te ontzenuwen.

Er is eerst en vooral *artikel 3.1.2.9.*, dat elke recht-hebbende de mogelijkheid geeft een inschrijving ⁽¹⁰⁾ met positieve kracht te bekomen: «1. Hij, die beweert enig recht op een registergoed te hebben, kan des-gewenst alle belanghebbenden bij openbare oproeping en daarnaast hen, die als rechthebbenden op dat goed ingeschreven staan bij afzonderlijk exploit dagvaarden, om te horen verklaren dat hem het recht, waarop hij aanspraak maakt, toekomt...».

Een ambtelijk onderzoek wordt geboden omdat rechthebbenden tengevolge van deze procedure buiten hun toedoen hun rechten verliezen kunnen. Inderdaad, *tegenover niet-verschenen belanghebbenden* heeft de krachtens het vonnis genomen inschrijving dezelfde kracht als door *Par. 891 en 892 B.G.B.* aan een Ein-tragung gegeven wordt: weerlegbaar vermoeden van juistheid ten voordele van de verkrijger van het vonnis; onweerlegbaar vermoeden ten voordele van hen die de verkrijger van het vonnis onder bijzondere titel zijn opgevolgd en niet wisten dat de krachtens het vonnis genomen inschrijving onjuist was (*artikel 3.1.2.9.*, al. 2).

Tegenover de verschenen belanghebbenden en hen, die persoonlijk gedagvaard zijn heeft het vonnis echter op dezelfde wijze gezag van gewijsde als ieder ander vonnis ⁽¹¹⁾.

Uit wat voorafgaat blijkt dus duidelijk dat Prof. Meijers zich op het grondboekstelsel heeft geïnspireerd. Maar dit heeft hij alleen tegenover niet-verschenen belanghebbenden gedaan. Dat maakt de zaak natuurlijk erg ingewikkeld!

Het wordt nog ingewikkelder, wanneer men dit artikel 3.1.2.9 met de andere artikelen, die de derde-verkrijger te goeder trouw beschermen, combineert.

Artikel 3.1.2.5 bepaalt dat de geldigheid van een gedane inschrijving niet meer kan betwist worden op grond dat de formaliteiten, die voor de inschrijving vereist worden, niet werden in acht genomen.

Anderzijds moet hij die de registers niet voldoende geraadpleegd heeft, de nadelige gevolgen hiervan dragen: hij kan zich niet op zijn goede trouw beroepen (*artikel 3.1.6.6.*). Wie echter de registers wel voldoende geraadpleegd heeft, wordt tegen verrassingen beschermd op voorwaarde dat hij te goeder trouw is. Dit is de betekenis van *artikel 3.1.2.7.*: «Niemand kan een feit, dat hij in de registers had kunnen doen inschrijven, maar dat niet ingeschreven is, tegenwerpen aan derden die daarvan onkundig zijn, en die dit feit ook niet uit andere bij de wet ingestelde openbare registers of uit wettelijk voorgeschreven openbare bekendmakingen kunnen kennen».

Tenslotte wordt de goede trouw door *artikel 3.4.2.3.* beschermd. In alinea 1 wordt het principe vooropgesteld, dat ook de onbevoegdheid van de vervreemder aan de derde-verkrijgers kan worden tegengeworpen. Wanneer A b.v. een registergoed, waarover hij niet beschikkingsbevoegd is, aan B levert, en B levert het aan C, dan zal C geen eigenaar geworden zijn. In dit geval wordt het principe «Nemo plus...» dus uit-gevoerd.

Wanneer echter een rechthebbende, d.i. een bevoegde vervreemder, een rechtshandeling verricht die op een vervreemding gericht is, maar niet het beoogde effect heeft wegens gebreken in de titel of de daad der levering, zullen de derde-verkrijgers, die om baat en te goeder trouw verkrijgen en hun rechtverkrijgenden, niet kunnen lastig gevallen worden (*artikel 2.4.2.3.*, al. 2). Wanneer A bij voorbeeld een registergoed,

waarover hij beschikkingsbevoegd is, aan B verkoopt alhoewel hij onbekwaam is, en B verkoopt ditzelfde goed aan C, dan zal C eigenaar geworden zijn, wanneer hij niet kon weten dat A onbekwaam was. A zal echter kunnen vorderen dat C het goed teruggeeft, maar hij zal C moeten vergoeden voor de schade die uit de teruggave voortvloeit (*artikel 3.4.2.3.*, al. 5). Te noteren is dat ook in dit geval het principe «Nemo plus...» wordt geëerbiedigd, vermits A per hypothese *eigenaar* is!

Een instelling, die aan de «Widerspruch» beantwoordt, is door Prof. Meijers niet voorzien, wegens het nadeel dat zij aan de volgens de registers gerechtigde bezorgt. Trouwens, wie het ernstig meent, kan de tegenpartij dagvaarden, en de dagvaarding doen overschrijven. De tegenpartij kan zich dan in kortgeding verdedigen ⁽¹³⁾.

Ook de «*Buchersitzung*» werd niet in het ontwerp voorzien ⁽¹⁴⁾.

Iedereen zal moeten toegeven dat de oplossing van het probleem der geloofwaardigheid der openbare registers, door Prof. Meijers voorgesteld, zeer gecompliceerd is. Het ware zo eenvoudig geweest de «Öffentliche Glaube» over te nemen. Meteen zouden al diegenen, die aan het rechtsverkeer inzake onroerende goederen deelnemen, zich veilig hebben gevoeld.

Met de regeling van het ontwerp kan zulk een gevoel van veiligheid niet worden bekomen, ook al is het waar dat de gevallen, waar de derde-verkrijger te goeder trouw niet beschermd is, zich in de praktijk weinig voordoen. Steeds zal de vrees blijven bestaan dat een vervreemder onbevoegd is, dat hij zich valse-lijk voor een ander uitgeeft, dat hij in kwaliteiten handelt zonder deze te bezitten... En als deze vrees gegrond blijkt te zijn, zal het (althans voor de overdracht van onroerende goederen) onzinnige principe «Nemo plus...» gelden. Volledige zekerheid is hier gewenst.

* * *

3. Wat de *praktische inrichting* der openbare registers betreft, kunnen wij zeer kort zijn, daar Prof. Meijers zelf slechts enkele richtlijnen geeft. Het overige zal bij algemene maatregel van het bestuur nader worden geregeld (*artikel 3.1.2.1.*).

Het zal niet een «*Grunbuchrichter*» maar wel een «*Bewaarder der Registers*» zijn, die de registers zal bijhouden (*artikel 3.1.2.1.*).

Deze bewaarder zal slechts een beperkte taak hebben, zoals dit nu in Nederland, België, Frankrijk en Duitsland het geval is. Hij zal slechts kunnen nagaan of de voorgeschreven stukken worden voorgelegd en of deze stukken aan de wettelijke eisen voldoen (*artikel 3.1.2.4.*). Een onderzoek naar de geldigheid van de titel, zoals voorzien in Zwitserland, blijft ver-boden.

In overeenstemming met *artikel 123 Belgische Hypo-theekwet*, met *artikel 972 Z.G.B.* en gedeeltelijk met *Par. 879 B.G.B.*, zal de rang der inschrijvingen, die op dezelfde dag worden aangevraagd, door het uur der aanbidding bepaald worden.

Op formeelrechtelijk gebied sluit het ontwerp dus zeer dicht bij de bestaande traditie aan. Prof. Meijers heeft niet gemeend een reëel grondboek naast de be-staande personele registers te moeten voorzien. Mis-schien kan het bij algemene maatregel van bestuur worden ingericht? In ieder geval spreekt Prof. Meijers zich niet uit op dit punt.

* * *

Wij mogen besluiten, dat Prof. Meijers zich op

materieel-rechtelijk gebied sterk door het Grondboekstelsel liet beïnvloeden. Op formeelrechtelijk gebied, integendeel, werd de traditie haast volledig gerespecteerd.

Is deze tussenoplossing de beste formule?

De *eigendomsovergang* door de inschrijving en het behoud van het *causale stelsel* kunnen wij volledig goedkeuren. De bescherming van de goede trouw lijkt ons echter nog steeds onvoldoende: wij blijven voorstander van een algehele overname van het «*Öffentlichkeitsprinzip*». De *traditionele inrichting* van de registers, anderzijds, kan niet op één dag worden afgeschaft. Maar het oprichten van een reëel grondboekstelsel, dat lange tijd naast het personele systeem zou functioneren, om het tenslotte volledig te vervangen, behoudt onze voorkeur.

L. PHILIPS,
Student in de Rechten.

Leuven, februari 1956.

(1) Zie de *Nota over het nieuwe Burgerlijke Wetboek*, zitting 1952-1953, 2846, Vraagpunten, Eerste Reeks, Vermogensrecht in het algemeen en zakelijk recht. Vraag 1.

(2) Ibidem, Voorlopig verslag over de nota en de eerste reeks vraagpunten.

(3) Alleen bij de inschrijving van voorrechten en hypotheek kan van een inschrijving van het recht zelf sprake zijn (artikelen 82-91 H.P.W.).

(4) Zie *De Page*, III, 2, p. 1077.

(5) Zie *De Page*, VI, n° 90, E; VI, n° 138; VII, 2, p. 1017-1018, en de toelichting van Prof. Meijers op vraag 1, in de Nota over het nieuwe Burgerlijke Wetboek.

(6) Wij onderlijnen.

(7) In het vervolg gebruiken wij de term «*inschrijving*» in de algemene betekenis van «*optekening*» en niet in de betekenis van onze hypotheekwet.

(8) Zie *De Page*, VII, n° 1054. Zie ook het merkwaardig artikel van *Gide*, l'Acte Torrens, in Bulletin de la Soc. Législ. comparée, 1885-86, p. 322.

(9) Zie *Tuor*, *Das Schweiz. ZGB*, 1953, p. 469.

(10) De term «*inschrijving*» wordt hier gebruikt in de betekenis die hem in het ontwerp van Prof. Meijers wordt gegeven.

(11) Zie de *Toelichting* van Prof. Meijers op art. 3.1.2.9.

(12) Zie de *Handelingen van de Tweede Kamer*, Zitting 1954-55, 3770.

(13) Zie de *Toelichting* op art. 3.1.2.2.

(14) Zie de *Toelichting* op art. 3.1.2.9. De usucapio integendeel blijft voorzien.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 24 oktober 1955

Voorzitter: M. Fettweis.

Raadsheer-Verslaggever: M. Daubresse.

Eerste Advocaat-Generaal: M. Janssens de Bisthoven.

Recidivisten en gewoontemisdadigers. — Onvoldoende redengeving van een beslissing.

In de gevallen, waarin de maatregel niet door de wet is voorgeschreven, moeten krachtens art. 26 van de wet van 9 april 1930 de beweegredenen van de beslissing worden omschreven.

Om deze bepaling na te komen mag de rechter zich niet er toe beperken het bestaan van de wettelijke voorwaarden vast te stellen, maar hij moet op nauwkeurige en concrete wijze de bijzondere redenen vermelden, waarom hij ter zake meent gebruik te moeten maken van de hem bij de wet verleende bevoegdheid.

Papart t/ Compagnie d'Assurances Eagle Star b.p.

Gelet op het bestreden arrest, op 17 augustus 1955 gewezen door het Hof van beroep te Luik;

I. Ten aanzien van de beslissing gewezen over de publieke vordering:

Over het middel van ambtswege, schending van de artikelen 97 van de Grondwet, en 26 van de wet van 9 April 1930, doordat het bestreden arrest de terbeschikkingstelling van de Regering bevestigd heeft, zonder ze door andere gronden te verantwoorden dan door de eenvoudige opsomming van de wettelijke voorwaarden;

Overwegende dat, bij het beroepen vonnis, op 13 juli 1955 gewezen door de correctionele rechtbank te Namen, aanlegger veroordeeld is geworden, onder meer:

1) tot 9 maand gevangenis en 50 frank geldboete uit hoofde van diefstal; 2) tot 6 maand gevangenis uit hoofde van weerstand met geweld of bedreiging tegen een agent van politie, handelende ter uitvoering van

de wetten van de bevelen of beschikkingen van de openbare overheid, van de rechterlijke mandaten of vonnissen; 3) tot één jaar gevangenis en 50 frank geldboete uit hoofde van diefstal;

Dat bovendien de stelling van aanlegger ter beschikking van de regering gedurende tien jaar is gelast geworden om de enkele redenen «*dat beklagde veroordeeld is tot drie correctionele straffen van elk ten minste zes maand, dat hij voorkomt als een aanhoudende neiging tot wetsovertreding vertonend*»;

Overwegende dat het bestreden arrest, zonder andere redenen op te geven dan die van de eerste rechter, het beroepen vonnis in al zijn bepalingen bevestigt;

Overwegende dat, luidens artikel 26 van de wet van 9 april 1930, in het geval waarin de maatregel niet door de wet is voorgeschreven, de beweegredenen van de beslissing omschreven moeten worden;

Overwegende dat de rechter, om deze bepaling na te komen, zich niet ertoe mag beperken het bestaan van de wettelijke voorwaarden vast te stellen, maar op nauwkeurige en concrete wijze de bijzondere redenen moet vermelden waarom hij acht ter zake gebruik te moeten maken van de hem bij de wet verleende faculteit;

Dat er uit volgt dat het dispositief niet wettelijk gerechtvaardigd is en dat het bestreden arrest voormeld artikel 26 schendt;

Overwegende dat de stelling ter beschikking van de regering met de straf een onsplitsbaar geheel vormt;

II. Ten aanzien van de beslissing gewezen over de burgerlijke vordering:

Overwegende dat de verbreking van de beslissing over de publieke vordering de verbreking met zich brengt van de beslissing over de burgerlijke vordering;

Om die redenen,

Beveelt dat van onderhavig arrest melding zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing; Laat de kosten ten laste van de Staat.

Verwijst de zaak naar het Hof van beroep te Brussel. Verbreekt het bestreden arrest;

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 28 oktober 1955.

Voorzitter : M. De Clippele.

Raadsheer-Verslaggever : M. Neven.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Janssens de Bisthoven.

Burgerlijke Rechtsvordering. — Evocatie. — Art. 473 Rv. niet geschonden.

Door het inwilligen van de hoofdvordering van een partij heeft het Hof van Beroep bij het bestreden arrest definitief in haar voordeel uitspraak gedaan over de grond. De onderzoeksmaatregelen (benoeming van een deskundige voor het geval dat de koper zijn veroordeling tot nakoming van de koopovereenkomst niet zou nakomen), door het Hof van Beroep bevolen, belet niet dat definitief over de grond is beslist; die maatregel moet slechts toelaten het eventueel niet uitvoeren van de hoofdbeslissing te verhelpen. Artikel 473 Rv. is derhalve niet geschonden.

Firma Dekenfabriek Gebr. Knottenbelt en Cie t/
N.V. Textile de Mariakerke, N.V. Teintureries et
Apprêts de l'Escaut.

Gelet op het bestreden arrest op 26 mei 1954 door het Hof van Beroep te Gent gewezen;

Over het enig middel : schending van artikelen 473 en inzonderheid 473, alinea's 1 en 2, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging, gezegde alinea 2 gewijzigd bij artikel 13 der wet van 15 Maart 1932 tot wijziging van de wetten over de rechterlijke inrichting en de bevoegdheid en 645 van het Wetboek van Koophandel, gewijzigd bij artikel 48 van het koninklijk besluit n° 300, dd. 30 maart 1936, houdende wijziging van verscheidene bepalingen over de rechtspleging in burgerlijke en handelszaken;

doordat, na het vonnis a quo — hetwelk, vooraleer verder te vonnissen, een deskundig onderzoek had gelast — te niet gedaan te hebben, het bestreden arrest de zaak tot zich heeft getrokken zonder over de grond bij een enkel en zelfde vonnis uitspraak te doen vermits het, in geval van ontbinding van het contract wat de niet geleverde en de geweigerde goederen betreft en vooraleer over de door de naamloze vennootschap Textile de Mariakerke in bijkomende orde gevraagde schadevergoeding uitspraak te doen, een deskundige heeft benoemd met opdracht het bedrag te bepalen van de schade die gezegde vennootschap, in voornoemd geval, zal hebben ondergaan; dat hij de gebeurlijk latere kosten gereserveerd heeft en de zaak naar een latere terechtzitting tot verdere behandeling verzonden heeft,

dan wanneer, krachtens artikel 473 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging, ingeval van beroep tegen een tussen- of eindvonnis op tussengeschied, de hoven en andere beroepsrechtbanken over de evocatie en over de grond der zaak bij één en hetzelfde vonnis definitief moeten uitspraak doen;

Overwegende dat uit het bestreden arrest en de stukken van de procedure blijkt dat de naamloze vennootschap Teintureries et Apprêts de l'Escaut van de naamloze vennootschap Textile de Mariakerke betaling van verwerken gevorderd heeft; dat anderzijds deze de aanlegster heeft doen dagvaarden in hoofddeorde om haar te dwingen haar bestellingen in ontvangst te nemen, enz., om bij gebreke daarvan, het niet uitgevoerd gedeelte van het koopcontract te haren nadele

ontbonden te horen verklaren en zich te horen veroordelen tot schadevergoeding; dat zij, in ondergeschikte orde een expertise vroeg ten einde te bepalen of in de geleverde waar verffouten voorhanden waren; dat zij voor dat geval aanbodde de goederen waarin gebreken zouden vastgesteld zijn te vervangen en vorderde dat verweerster naamloze vennootschap Teintureries et Apprêts de l'Escaut tot schadevergoeding zou veroordeeld worden; dat bij wederzijds aanlegster de ontbinding van het koopcontract ten nadele van de naamloze vennootschap Textile de Mariakerke vorderde;

Overwegende dat de eerste rechter de zaken had samengevoegd en de subsidiair aangevraagde expertise had bevolen; dat bij het bestreden arrest het Hof van Beroep het vonnis te niet gedaan heeft, de zaak tot zich getrokken en de hoofdeis van de naamloze vennootschap Textile de Mariakerke tegen aanlegster ingewilligd; dat het anderdeels de eis van de naamloze vennootschap Teintureries et Apprêts de l'Escaut ingewilligd heeft en de naamloze vennootschap Textile de Mariakerke veroordeeld heeft om haar de prestaties te betalen; dat nochtans het arrest de schadevergoeding niet bepaald heeft, die aanlegster zou moeten betalen, indien zij voorts weigerde haar bestellingen in ontvangst te nemen, doch voor dat geval een expert aangesteld heeft om de schade van de naamloze vennootschap Textile de Mariakerke te schatten; dat het arrest over de tot dan toe gedane onkosten uitgesproken heeft;

Overwegende dat door het inwilligen van de hoofdeis van de naamloze vennootschap Textile de Mariakerke het Hof definitief in haar voordeel over de grond uitgesproken heeft;

dat de onderzoeksmaatregel bevolen voor het geval waarin aanlegster voort zou weigeren haar bestellingen in ontvangst te nemen, niet belet dat de grond definitief beslecht is; dat de maatregel slechts moet toelaten het eventueel niet uitvoeren van de hoofdbeslissing te verhelpen;

Dat dienvolgens het arrest de in het middel aangeduide wetsbepalingen niet geschonden heeft.

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegster tot de kosten.

RAAD VAN STATE

6e Kamer. — 19 april 1956.

Zetel : M.M. Vauthier, voorzitter-verslaggever,
Moureau en De Bock.
Auditoraat : M. Ligot.

Advocaten : Mrs Nihon, Regibeau, Gilson de Rouvreur en Bohy.

1. **Administratieve akten. — Bepaling :** akten der administratieve overheden (1).
2. **Rechtspleging. — Verzoekschrift. — Belang** (2 tot 5).
3. **Gemeenten. — Intercommunale verenigingen** (2 tot 5).
4. **Raad van State. — Geschil nietigverklaring. — Bevoegdheid** (4).

1. *Is de N.V. Gemeentekrediet van België een administratieve overheid (door het arrest niet uitgemaakt)?*
2. *Artikel 18 der statuten van de « Société coopérative intercommunale de voirie », volgens hetwelk geen enkele verbintenis mag worden aangegaan die uit-*

gaven kan medebrengen welke niet kunnen worden aangezuiverd door de inkomsten van de maatschappij of door kapitaal waarop de vennoten vooraf hebben ingetekend, strekt er toe de belangen van de toegetreden gemeenten te vrijwaren.

- Wanneer een verzoeker geen enkele titel bijbrengt die hij tegen de intercommunale zou kunnen inroepen en die door de overtreding van die bepaling in gevaar zou worden gebracht, heeft hij er geen belang bij de vernietiging te vorderen van de beslissing waarbij de intercommunale zich een krediet doet openen dat dienen moet als bedrijfskapitaal, in zover deze verrichting in strijd zou zijn met art. 18.*
- 3. Het Verbond der Belgische Aannemers van Wegenwerken dat, onder uitsluiting van individuele leden, provinciale afdelingen groepeerde welke als vereniging zonder winstoogmerk werden opgericht en ten minste tien leden tellen die het beroep van aannemer van openbare of bijzondere werken uitoefenen, en dat tot doel heeft de studie, de bescherming en de behartiging van de beroepsbelangen harer leden, is niet gerechtigd om, in naam van het algemeen belang, op te komen tegen de geldigheid van beheers-handelingen van de intercommunale van de wegen, die er zouden op neerkomen deze te doen afwijken van haar maatschappelijk doel zoals artikel 2 van haar statuten dit omschrijft.*
 - 4. Wanneer het Verbond beweert dat de intercommunale de aannemers van wegenwerken concurrentie aandoet, en spreekt van de «provincialisatie» van de intercommunale «die halfweg van de nationalisatie ligt», beperkt het zich tot het uitbrengen van kritiek die op het algemeen belang betrekking heeft en gericht is tegen de ontwikkeling van een economisch stelsel waarover 's lands politieke overheden toezicht dienen uit te oefenen. Het komt de Raad van State niet toe zodanige grief te onderzoeken.*
 - 5. Daar het Verbond niet gerechtigd is om de vernietiging te vorderen van de beslissing der intercommunale betreffende het aangaan van de kredietopening, is het evenmin gerechtigd om de vernietiging te vorderen van de beslissing van de provincieraad die aan deze kredietopening de waarborg van de provincie verleent en van het koninklijk besluit waarbij de beslissingen van de intercommunale en van de provincieraad worden goedgekeurd.*

V.Z.W. Verbond der Belgische Aannemers van Wegenwerken t/ «Société coopérative intercommunale de voirie», Provincieraad van Luik en Belgische Staat (Minister van Binnenlandse Zaken).

Gezien het op 14 februari 1955 ingediende verzoekschrift waarbij de vereniging zonder winstoogmerk «Verbond der Belgische Aannemers van Wegenwerken» beroep instelt tot nietigverklaring van:

1° de beslissing van 9 juli 1954 van de raad van beheer van de «Société coopérative intercommunale de voirie» betreffende het aangaan bij «Het Gemeentekrediet van België» van een kredietopening van ten hoogste 15 miljoen frank onder waarborg van de provincie, die moet dienen als bedrijfskapitaal, en waarin de vroeger aangegane kredietopening van 5 miljoen frank is opgenomen;

2° de beslissing van de naamloze vennootschap «Het Gemeentekrediet van België», die haar goedkeuring aan deze verrichting hecht, van welke goedkeuring zij bij brief van 22 juni 1954 kennis gaf;

3° de beslissing van de provincieraad van Luik van 13 oktober 1954, die aan de onder 1° vermelde kredietopening de waarborg van de provincie hecht;

4° het koninklijk besluit van 18 december 1954

waarbij de beslissing van 9 juli 1954 van de «Société coopérative intercommunale de voirie» en de beslissing van 13 oktober 1954 van de provincieraad van Luik werden goedgekeurd;

Overwegende dat de eerste tegenpartij op 25 februari 1933 werd opgericht als een intercommunale maatschappij overeenkomstig het voorschrift van de wet van 1 maart 1922, met als doel «het gemeenschappelijk aankopen en exploiteren van het materieel, de lokalen en opslagplaatsen en de bouwmaterialen vereist voor het aanleggen, verbeteren en onderhouden van de gemeentewegen»; dat de maatschappij alle handelingen in rechtstreeks of onrechtstreeks verband met haar doel kan verrichten en te dien einde met de wettelijk bevoegde overheden contracten mag aangaan, zo nodig door inschrijving bij aanbestedingen» (artikel 2 van de statuten); dat zij in 1954 150 toegetreden gemeenten telde in de provincie Luik; dat deze provincie in 1947 tot de intercommunale toetrad overeenkomstig het bepaalde in artikel 1 van de wet van 1 maart 1922; dat de intercommunale, ten einde het voor haar verrichtingen vereiste bedrijfskapitaal te verkrijgen, in 1949 van de tweede tegenpartij een kredietopening verkreeg met waarborg van goede afloop vanwege de provincie Luik; dat tot het nemen van de beslissingen van de intercommunale en de provincie Luik in zake de aangegane verbintenissen machtiging werd gegeven bij koninklijk besluit;

Overwegende dat de kredietopening met waarborg van goede afloop vanwege de provincie in 1954 van 5 op 15 miljoen frank werd gebracht; dat een koninklijk besluit de intercommunale en de provincie gemachtigd had aldus te beslissen; dat verzoeksters eis strekt tot de nietigverklaring van deze verrichting en van het koninklijk machtigingsbesluit;

Overwegende dat verzoekster haar beroep steunt op de overtreding van artikel 18 van de statuten der eerste tegenpartij, dat luidt als volgt: «Geen enkele verbintenis die uitgaven kan medebrengen welke niet kunnen worden aangezuiverd door de inkomsten van de maatschappij of door kapitaal waarop de vennoten vooraf hebben ingetekend, mag worden aangegaan»; dat zij aanvoert dat de eerste tegenpartij geldelijk niet bij machte was de betwiste verrichting op korte termijn te bestrijden; dat zij hieruit afleidt, dat de eerste tegenpartij zich niet mocht veroorloven een lening van zodanige omvang eerst aan te vragen en vervolgens aan te gaan en dat de eerste, de tweede en de derde tegenpartij derhalve geen deel mochten hebben in de verrichting noch er hun goedkeuring aan hechten;

Overwegende dat verzoekster ook aanvoert dat de verrichting van de «Société coopérative intercommunale de voirie» bovendien strijdig is met het algemeen belang; dat zij beweert dat vooral met deze laatste overweging rekening moet worden gehouden omdat het algemeen belang voorschrijft dat de intercommunale van de wegen niet buiten de grenzen van haar maatschappelijk doel treedt, hetgeen zij doet en steeds meer de neiging heeft te doen dank zij te harer beschikking gestelde kredieten en kredietverruiming;

Overwegende dat artikel 18 van de statuten van de intercommunale van de wegen er toe strekt, de belangen van de toegetreden gemeenten te vrijwaren; dat verzoekster geen enkele titel bijbrengt die zij tegen de intercommunale van de wegen zou kunnen inroepen en die door de overtreding van artikel 18 der statuten in gevaar zou worden gebracht; dat zij niet gerechtigd is tegen de geldigheid van de betwiste verrichting op te komen, in zover deze in strijd is met artikel 18 van de statuten;

Overwegende dat de verzoekende partij een verbond

is dat, onder uitsluiting van individuele leden, provinciale afdelingen groepeerde welke als vereniging zonder winstoogmerk werden opgericht en ten minste tien leden tellen die het beroep van aannemer van openbare of bijzondere werken uitoefenen; dat uit artikel 3 van de statuten blijkt dat het verbond tot doel heeft: «de studie, de bescherming en de behartiging van de beroepsbelangen harer leden»;

Overwegende dat verzoekster geen enkele bepaling inroept op grond waarvan zij gerechtigd zou zijn, in naam van het algemeen belang op te komen tegen de geldigheid van beheershandelingen van de intercommunale van de wegen, die er zouden op neerkomen deze te doen afwijken van haar maatschappelijk doel zoals artikel 2 van haar statuten dit omschrijft; dat, bij ontstentenis van zodanige hoedanigheid, aan haar beroep dezelfde waarde moet worden gehecht als aan het beroep dat de algemeenheid der staatsburgers zou kunnen instellen; dat het beroep niet ontvankelijk is;

Overwegende dat verzoekster geen gewag maakt van een bijzondere en rechtstreekse grief waarvan zij het slachtoffer zou zijn en waarvan de oorzaak zou liggen in de overtreding, door de eerste tegenpartij, van artikel 2 van haar statuten; dat verzoekster, wanneer zij beweert dat de intercommunale van de wegen de aannemers van wegenwerken concurrentie aandoet, en spreekt van de «provincialisatie» van de intercommunale «die halfweg van de nationalisatie ligt», zich beperkt tot het uitbrengen van kritiek die op het algemeen belang betrekking heeft en gericht is tegen de ontwikkeling van een economisch stelsel waarover 's lands politieke overheden toezicht dienen uit te oefenen; dat het de Raad van State niet toekomt zodanige grief te onderzoeken;

Overwegende dat de eis, in zover hij het eerste punt van het verzoekschrift betreft, niet ontvankelijk is; dat hieruit volgt dat de in het tweede, derde en vierde punt van het verzoekschrift neergelegde eisen zonder belang zijn; dat zij niet ontvankelijk zijn;

Besluit :

Artikel 1 :

Het beroep is verworpen.

Artikel 2 :

De kosten, bepaald op 750 fr., komen ten laste van verzoekster.

HOF VAN BEROEP TE GENT

22 december 1954.

Voorzitter : M. Maraite.

Raadsheren : M.M. Gerniers en Noest.

Advocaat-Generaal : M. De Hoon.

Advocaten : Mrs Van Tomme, Eeckhout en Moors.

Faillissement. — Faillietverklaring van een schuldenares, die haar handelszaak heeft ingebracht in een P.V.B.A. in naam waarvan zij haar handelsbedrijf onafgebroken heeft voortgezet.

Uit het verband tussen de artikelen 437 en 442 van de faillissementswet van 18 april 1951 blijkt dat een handelaar, die zich uit de zaken heeft teruggetrokken, slechts kan worden failliet verklaard, indien hij in de zes maanden die aan het vonnis van faillietverklaring zijn voorafgegaan, nog de hoedanigheid van handelaar bezat en als zodanig in de toestand verkeerde, dat hij had opgehouden te betalen. Het

bewijs hiervan moet worden geleverd door de schuldeiser, die het faillissement aanvraagt.

In casu heeft de schuldenares de vroeger door haar persoonlijk gedreven handel onafgebroken voortgezet onder de naam van een door haar samen met haar schoonzuster opgerichte p.v.b.a. Zij moet geacht worden nooit te hebben opgehouden handelaarster te zijn. Zij kan derhalve in staat van faillissement worden verklaard.

Vanderhaeghen t/ N.V. Secours de Belgique
en Mr Moors q.q.

Overwegende dat appellante tijdig en regelmatig in hoger beroep gekomen is tegen een vonnis van de Rechtbank van Koophandel te Gent dd. 5 december 1953, waarbij zij, op dagvaarding van eerste geïntimeerde, failliet verklaard werd;

Overwegende dat, tot staving van haar hoger beroep, appellante beweert dat de rechtbank haar niet mocht failliet verklaren, omdat zij, sedert oktober 1952, alle handelsbedrijvigheid stopgezet had en aldus geen handelaarster meer was;

Overwegende dat het uit de samenvoeging van artikelen 437 en 442 der wet van 18 april 1851 op de faillissementen blijkt dat een handelaar, die zich uit de zaken teruggetrokken heeft, slechts kan worden failliet verklaard, wanneer hij binnen de zes maanden, welke het vonnis van faillietverklaring vooraf gingen, nog de hoedanigheid van handelaar bezat en als dusdanig in staat van ophouding van betalingen verkeert (De Perre : Manuel du curateur de faillite, n° 6, blz. 3; Fredericq : Principes de Droit Commercial Belge, D. III, n° 1202,2°, zl. 55);

Overwegende dat, luidens de door een vaste rechtspraak algemeen gehuldigde beginselen (artikel 1315 B.W.), het op geïntimeerde rust de grond van haar vordering aan te tonen met door alle middelen van recht, getuigenissen en vermoedens inbegrepen, te bewijzen dat appellante, binnen de hierbovenbepaalde periode van zes maanden, handel gedreven heeft;

Overwegende dat, in strijd met wat geïntimeerde aanhaalt en de eerste rechter aangenomen heeft, het feit dat, op 14 maart 1953, de boekhouder van appellante een aangifte van wetsverzekering bij eerste geïntimeerde ingediend heeft en dat appellante haar naam van het handelsregister te Gent niet heeft laten afschrijven, niet betoogt dat deze laatste een zekere handelsactiviteit in verband met de vereffening van haar zaak aan de dag gelegd heeft, welke haar de hoedanigheid van handelaarster heeft doen behouden;

Overwegende dat die aangifte, waartoe appellante, in elk geval, wettelijk verplicht was en waarin uitdrukkelijk en letterlijk vermeld staat dat «al de autobestuurders sedert 1 november 1952 afgedaakt werden», alsmede het handhaven van haar inschrijving op het handelsregister, in werkelijkheid bewijst, dat appellante op bovenvermelde datum de uitbating van de haar toebehorende firma «Blue Bird Car» stopgezet heeft; dat zij inderdaad, sedert 2 oktober 1951, al haar handelsbedrijvigheid ten dienste gesteld had van de p.v.b.a. «The Eagle», die zij, op laatstgenoemde datum, met haar schoonzuster, de juffrouw d'Anvers, gesticht had;

Overwegende dat het dus vaststaat dat, hoewel er, volgens geïntimeerde q.q., in haar boekhouding geen stukken gevonden werden, die er op wijzen dat zij, na oktober 1952, in persoonlijke naam handel gedreven heeft, appellante nochtans haar vorige handelsbedrijvigheid onafgebroken voortgezet heeft onder de naam van voormelde p.v.b.a. «The Eagle» en het weinig

actief, dat zij nog bevat, aan haar schuldeisers onttrokken heeft:

Overwegende dat zulks zo waar is dat, zoals getimeerde q.q. het oordeelkundig heeft doen opmerken, de handelsbedrijvigheid van p.v.b.a. « The Eagle » precies dezelfde is als deze van de firma « Blue Bird Car », dat er tussen de zaken en de boekhouding van deze beide vervoerondernemingen een volstrekte confusie bestaat en dat appellante haar autocar merk « Renault » en verder een aanneming van autobusdienst voor rekening van de stad Aalst, waarvan zij, als eigenaarster van de firma « Blue Bird Car », vergunninghoudster, in de p.v.b.a. « The Eagle » gebracht heeft;

Overwegende dat uit het voorgaande volgt dat appellante nooit opgehouden heeft handelaarster te zijn en dat zij het steeds zou gebleven zijn, zo de bedrijvigheid, die zij onder het scherm van meergenoemde vennootschap uitoefende, door het vonnis van faillietverklaring, in het meerder belang van haar schuldeisers niet was stopgezet geweest;

Ovewegende dat het niet betwist wordt dat appellante haar betalingen gestaakt heeft en dat haar crediet geschokt is.

Om deze redenen,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935;
Het Hof,

Gehoord de heer advocaat-generaal De Hoön in zijn eensluidend advies; alle verdere of strijdige conclusiën verwerpend; ontvangt het hoger beroep; wijst het als ongegrond af; bevestigt dienvolgens het bestreden vonnis in al zijn beschikkingen en veroordeelt appellante tot de kosten van de aanleg.

HOF VAN BEROEP TE GENT

6e kamer. — 18 april 1955.

Voorzitter : M. Vanparijs.

Raadsheren : M.M. De Groote en Soenens.

Advocaat-Generaal : M. Ely.

Advocaten : Mrs Maertens, Leboucq en Lagae.

Onrechtmatige daad. — Arbeidsongeval. — Aanrijding van een arbeider op de weg van zijn werk naar huis door een ondergeschikte van dezelfde werkgever, in de uitoefening van zijn bediening. — De toepassing van de arbeidsongevallenwet heeft de vrijstelling van de gemeenrechtelijke verantwoordelijkheid ten gevolge.

Om de gemeenrechtelijke onrechtstreekse verantwoordelijkheid van de « meester » krachtens art. 1384 B. W. te doen ontstaan moet aan drie vereisten zijn voldaan :

1° de ondergeschiktheid van de dader ;

2° dat door de schuld van de ondergeschikte schade aan een derde is berokkend ;

3° dat zulks is geschied in de uitoefening van de bediening van de ondergeschikte.

Zo redelijkerwijze mag aangenomen worden dat een arbeider, die zich op de weg van of naar het werk begeeft, van gemeenrechtelijk standpunt uit beschouwd, bezwaarlijk als een « ondergeschikte » ten opzichte van zijn werkgever zou kunnen worden aangezien, daar hij dan niet onder de leiding en het toezicht van zijn werkgever verkeert en derhalve moet geacht worden niet in zijn bediening te handelen, zodat de werkgever niet krachtens art. 1384

B.W. voor zijn onrechtmatige daad instaat, neemt zulks niet weg dat, indien de arbeider op de weg van zijn huis naar het werk een ongeval aan een mede-arbeider veroorzaakt, hij onderworpen is aan de gebiedende wetsbepalingen van art. 19, §§ 2 en 3 der gecoördineerde wetten op de arbeidsongevallen.

Het wetsbesluit van 13 december 1945 breidt immers uitdrukkelijk het toepassingsgebied van het herstel van arbeidsongevallen uit tot die, welke op de weg van of naar de arbeid overkomen, zulks afgezien van de gemeenrechtelijke hoedanigheid van « ondergeschikte » die de arbeider, slachtoffer van het ongeval, alsdan zou bezitten, doch op voorwaarde dat het ongeval verbonden is met de normale risico's van de weg naar of van het werk.

Uit het verslag aan de Regent, dat aan het wetsbesluit van 13 december 1945 voorafgaat, blijkt immers dat de bedrijfshoofden tot het herstel van dit soort arbeidsongevallen gehouden zijn, niet om reden van enige verantwoordelijkheid, aangezien de werklieden, die zich op de weg naar of van het werk bevinden, niet meer onder hun toezicht verkeren, doch wegens het principe van de « sociale solidariteit ».

Daar het wetsbesluit van 13 december 1945 bepaalt dat het ongeval moet te wijten zijn aan het risico, dat voor de arbeider normaal verbonden is aan het traject naar of van het werk en aldus het begrip van het nijverheidsrisico, gehuldigd door de wetgever van 1903, aanzienlijk uitgebreid heeft, brengt deze uitbreiding meteen grondige verschillen tussen het regime van die onderscheiden arbeidsongevallen mede.

Wanneer het gaat om een ongeval, overkomen op de weg naar of van de arbeid, zal dit zich meestal voordoen op de openbare weg en niet op de werkplaats en zal anderzijds het vermoeden « juris tantum » dat het op de werkplaats gebeurde ongeval door het feit van de uitvoering van de overeenkomst geschiedt, niet van toepassing zijn in het geval van een aanrijding op de weg van of naar het werk, waar het slachtoffer het bewijs zal dienen te leveren dat het te wijten is aan het risico, verbonden aan het normale traject naar of van het werk.

Dit fundamenteel verschil doet geen afbreuk aan het bij het Wetsbesluit van 13 december 1945 vastgestelde beginsel, dat het regime van de arbeidsongevallen, o.m. het stelsel van de forfaitaire vergoeding, ingevoerd bij het tweede en het derde lid van art. 19 van de gecoördineerde wetten op de arbeidsongevallen, uitbreidt tot het ongeval, veroorzaakt door een werkmans of ondergeschikte aan een ander in dienst van dezelfde patroon, hetzij dat beiden zich begeven op de weg naar of van de arbeid, of, zoals in casu slechts één van hen, terwijl de ander nog steeds in de uitvoering van zijn arbeids-overeenkomst handelt, mits de schade berokkenende daad voorkomt als een normaal risico van dit traject.

De toepassing van de wetgeving op de arbeidsongevallen heeft in casu noodzakelijk de vrijstelling van de gemeenrechtelijke verantwoordelijkheid van de arbeider, die de aanrijding heeft veroorzaakt, en van de werkgever ten gevolge.

O. M. en Van den Bossche b.p. t/ Moorhem
en Soc. Nouvelle des Entreprises Edouard Denijs.

Overwegende dat de burgerlijke partij en het Openbaar Ministerie regelmatig en tijdig in hoger beroep gekomen zijn ;

Overwegende dat de verjaring der openbare vordering, ten aanzien van de inbreuken op de Wegcode,

omschreven onder littera B/1°-2°, thans ingetreden is, meer dan één jaar verlopen zijnde, sedert de laatste nuttige stuitingsakte, namelijk het beroep van het Openbaar Ministerie, d.d. 12 april 1954;

Overwegende dat de onder littera B omschreven tekortkomingen evenwel aan het oordeel van het Hof onderworpen blijven, als gebeurlijke bestanddelen van het gebrek aan vooruitzicht of voorzorg, voorzien onder de telastlegging A, en indien althans de burgerlijke vordering ontvankelijk zijn zou als grondslag van de burgerlijke vordering, die zover zij op kwestige feiten steunt, tot aan de eindbeslissing aan alle verjaring onttrokken blijft, de eis te bekwaamere tijd gesteld zijnde;

1° Op strafrechtelijk gebied :

Overwegende dat de vaststellingen van de verbalisanten, de nagelaten sporen, beaamd door de verklaring van getuige Eeckhout, duidelijk uitwijzen, dat de burgerlijke partij, vóór de aanrijding, met haar motorrijwiel de uiterste rechterzijde van de rijweg in haar bewegingsrichting volgde, wijl beklaagde met een brede vrachtwagen langs de raaklijn van een onoverzichtelijke bocht uit tegenovergestelde richting aankwam en, bij het ontmoeten van de burgerlijke partij, haar nauwelijks één meter grintweg aan haar rechterzijde overliet — ruimte, die, in acht genomen de slechte staat van het wegdek en de onberijdbaarheid van de gelijkgrondse aardeweg, aan de burgerlijke partij niet toeliet op veilige wijze te kruisen; dat deze verhindering van doorgang de aanrijding tot gevolg had;

Overwegende dat derhalve de telastlegging omschreven onder littera B/1°, enkel beschouwd als bestanddeel van het gebrek aan vooruitzicht of voorzorg voorzien onder littera A, bewezen is;

Overwegende dat aldus het feit A vóór het Hof evenals vóór de eerste rechter vaststaat; dat de straf die voor de samengevoegde feiten A en B/1° aan beklaagde werd opgelegd als rechtmatig voorkomt op grond van de verzachtende omstandigheden in het beroepen vonnis aangenomen, en dat ze dient behouden, met dien verstande dat ze thans nog enkel zal gelden als sanctie van het nog te weerhouden feit A alléén;

2° Op burgerlijk gebied :

Overwegende dat het vaststaat dat op het ogenblik van het ongeval enerzijds beklaagde met de vrachtauto reed van zijn werkgever in de uitoefening van dezes opdracht en derhalve ontegensprekelijk in dezes dienstverband stond, wijl het anderzijds niet betwist wordt dat de burgerlijke partij, die bij dezelfde werkgever aangesteld is, zich van haar arbeidsplaats huiswaarts begaf;

Overwegende dat de burgerlijke partij zich gesteld heeft tegen beklaagde en de over hem als burgerlijk aansprakelijk gedaagde;

Dat dezen de ontvankelijkheid van de eis betwisten en voorhouden dat het ongeval als een arbeidsongeval voorkomt, zodat bij toepassing van artikel 19 van de wet d.d. 24 december 1903, aangevuld door de besluitwet van 13 december 1945, de burgerlijke partij geen aanspraak zou kunnen maken op andere vergoedingen, dan die welke forfaitair door vermelde wet vastgesteld zijn;

Overwegende dat de eerste rechter de stelling van verweerders bijgetreden is, waar hij aannam dat het ongeval zich heeft voorgedaan bij de terugkeer der burgerlijke partij van haar werk en toe te schrijven is aan het risico verbonden aan het normale traject van de terugkeer van het werk;

Overwegende dat de burgerlijke partij deze beschikking bestrijdt en verkeerdelijk voorhoudt dat, waar de werkgever niet burgerlijk verantwoordelijk zou kunnen gesteld worden voor een ongeval aan zijn aangestelde, op de weg van/ of naar het werk, door een aan zijn werklieden aldaar veroorzaakt, uit aanmerking van het feit dat de aanrijder geen aangestelde meer is wanneer hij zich op weg van/of naar het werk begeeft, eruit voortvloeit dat de « gemeenrechtelijke vordering » tegen de aanrijdende arbeidsgezel ontvankelijk zou zijn;

Overwegende dat vooreerst dient aangestipt dat de door de burgerlijke partij voorgestelde hypothese niet overeenstemt met het onderwerpelijk geval, waar het vaststaat dat de aanrijder, beklaagde ter zake, op het ogenblik van het ongeval wel als « aangestelde » van dezelfde werkgever — als deze van het slachtoffer — en in de uitoefening van diens opdracht de vrachtwagen van zijn aansteller voerde, toen hij door zijn foutieve handeling de schade veroorzaakte; terloops weze hier aangestipt dat uit het ingeroepen Cassatie-arrest dd. 4 januari 1954 blijkt dat de « dader » aldaar geenszins als aangestelde optrad;

Overwegende daarenboven dat, bij het vooruitzetten van die stelling, de burgerlijke partij blijkbaar een verwarring sticht tussen de principe van de gemeenrechtelijke onrechtstreekse verantwoordelijkheid van de werkgever en het begrip arbeidsrisico, gehuldigd door de samengeschakelde wetten op de arbeidsongevallen;

Overwegende immers dat om de gemeenrechtelijke onrechtstreekse verantwoordelijkheid tot stand te brengen drie vereisten nodig zijn :

- 1) het karakter van ondergeschiktheid van de aangestelde;
- 2) het feit dat de schadedaad door de fout van de aangestelde nadeel aan een derde berokkent;
- 3) dat zulks geschiedde in de uitoefening van de bediening van de aangestelde (Rép. Prat. du Dr. Belge, V°, Responsabilité, n° 724);

Overwegende dat zo redelijkerwijze mag aangenomen worden dat een arbeider die zich op de weg van of naar het werk begeeft, van gemeenrechtelijk standpunt beschouwd, bezwaarlijk als « een aangestelde » ten opzichte van zijn werkgever zou kunnen aangezien worden, waar hij dan niet meer onder de leiding en het toezicht van deze laatste verkeert en zodoende moet geacht worden niet meer in zijn bediening te handelen (zie reeds Dijon, 18 november 1932, D. H. 1933, 27), zodat de werkgever niet meer op grond van artikel 1384 van het Burgerlijk Wetboek, over zijn schadedaad zou kunnen instaan — zulks niet wegneemt dat, zelfs indien de arbeider in de gegeven omstandigheden, namelijk op de weg van huis naar het werk, een ongeval aan een mede-arbeider veroorzaakt — wat zelfs in casu niet volledig het geval is minstens in hoofde van de aanrijder — hij onderworpen wordt aan de gebiedende wetsbepalingen van artikel 19, par. 2 en 3, der samengeschakelde wetten op de arbeidsongevallen;

Dat immers de besluitwet dd. 13 december 1945 uitdrukkelijk de toepassingskring van het herstel van de arbeidsongevallen uitbreidt tot die, welke op de weg van of naar de arbeid overkomen (artikel 1, 2°, besluitwet 13 december 1945) en dit afgezien van de gemeenrechtelijke hoedanigheid van « aangestelde » die de arbeider, slachtoffer van het ongeval, alsdan zou bekleden, doch op voorwaarde dat het ongeval verbonden weze aan de normale risico's van die weg naar of van het werk;

Overwegende immers dat het blijkt uit het verslag aan de Regent, dat de besluitwet van 13 december

1945 voorafgaat, dat de bedrijfshoofden tot het herstel van dit soort arbeidsongevallen gehouden zijn — niet om reden van enige verantwoordelijkheid, gezien de werklieden die zich op de weg van of naar het werk bevinden niet meer onder hun toezicht verkeren — doch wegens het principe van de « sociale solidariteit » (cfr. Lelaruwière-Namèche, Rép. d'accid. d. Trav., uitg. 1947, n° 156, p. 205);

Overwegende trouwens dat waar de besluitwet van 13 december 1945 bepaalt dat het ongeval moet te wijten zijn aan het risico dat voor de arbeider normaal verbonden is aan het traject van of naar het werk, en alzo het begrip van nijverheidsrisico opgevat door de wetgever van 1903 aanzienlijk uitgebreid heeft — deze extensie meteen grondige verschillen tussen het regime van die onderscheidene arbeidsongevallen medebrengt;

Dat namelijk waar het gaat om een ongeval, overkomen op de weg van of naar de arbeid, dit zich meestal zal voordoen op de openbare weg in stede van op de werkplaats, en anderzijds zal het vermoeden « juris tantum » dat het ongeval — voorkomende in de werkplaats — door het feit der uitvoering van het contract geschiedt, niet van toepassing zijn in het beoogde geval, waar het slachtoffer het bewijs zal dienen te leveren dat het te wijten is aan het risico verbonden aan het normaal traject van of naar het werk (Delaruwière, op. cit., n° 157, blz. 206);

Overwegende dat dit fundamenteel verschil geen afbreuk doet aan het beginsel, bij de besluitwet van 13 december 1945 vastgesteld, dat het regime van de arbeidsongevallen, o.m. het stelsel van de forfaitaire vergoeding, ingericht bij par. 2 en 3, artikel 19, der samengeschatte wetten op de arbeidsongevallen, uitbreidt tot het ongeval veroorzaakt door een werkmans of aangestelde aan een ander in dienst van dezelfde patroon, hetzij dat beiden zich begeven op de weg van of naar de arbeid, of slechts zoals in casu, slechts één van hen, de andere nog steeds in de uitvoering van zijn arbeidscontract handelende, mits de schadedaad als een normaal risico van dit traject voorkomt — wat ter zake wel het geval is geweest (vergelijk Verbr., 15 februari 1954, Pas. I, 525);

Overwegende dat de toepassing van de wetgeving op de arbeidsongevallen in casu noodzakelijk de vrijstelling van de gemeenrechtelijke verantwoordelijkheid van beklagde en gedaagde tot gevolg heeft, zodat de eerst rechter dan ook terecht de vordering der burgerlijke partij onontvankelijk heeft verklaard;

Om deze redenen,

Gelet op de wetsbepalingen in het beroepen vonnis aangehaald ter uitzondering van artikel 32 van het K. B. van 1 februari 1934, artikelen 1 en 2 der wet van 1 augustus 1899, artikel 65 van het Strafwetboek, artikelen 226-227 van het Wetboek van Strafvordering, hier niet meer van toepassing en gelet daarenboven op artikel 24 der wet van 14 juni 1935, artikelen 181, 211 van het Wetboek van Strafvordering, artikelen 24, 25, 26 der wet van 17 april 1878, artikel 7 der wet van 1 augustus 1899, alle wetsbepalingen door de Voorzitter ter terechtzitting aangeduid.

Het Hof,

Rechtdoende, op tegenspraak, behoudens ten aanzien van de beklagde Moorhem Theodoor, die verstek laat gaan.

Alle tegenstrijdige besluiten verwerpende:

Ontvangt appellante in het beroep en erover beslissend:

1) Op strafrechtelijke gebied:

Doet het beroepen vonnis te niet, rakende de telastlegging omschreven onder litera B, 1° en 2°.

Ten deze opnieuw wijzende:

Verklaart de openbare vordering uit dien hoofde vervallen door verjaring.

Bevestigt het beroepen vonnis in zijn overige beschikkingen, met dien verstande, dat de behouden strafthans zal gelden als sanctie voor het feit A alleen;

Verwijst de beklagde hoofdelijk met de gedaagde in de kosten van het hoger beroep gevallen aan de zijde van het Openbaar Ministerie.

2) Op burgerlijk gebied:

Bevestigt het beroepen vonnis in al zijn beschikkingen.

Verstaat dat de burgerlijke partij haar kosten van beroep zelf zal te dragen hebben.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

2e Kamer bis. — 5 juli 1951.

Voorzitter: M. De Preter.

Rechters: M.M. Van Leckwijck en Jans.

Actio Pauliana. — Bewijs van het bedrieglijk opzet en van de wetenschap van benadeling der schuldeisers.

Een schuldvordering ontstaat niet door het vonnis, waarbij zij wordt toegewezen; dit laatste stelt alleen haar bestaan vast. Indien het vonnis niet uitvoerbaar is verklaard bij voorraad en daartegen hoger beroep is ingesteld, schorst het hoger beroep wel de uitvoerbaarheid van het vonnis, zulks neemt evenwel niet weg dat de schuldvordering en haar titel bestaan.

Het bedrieglijk opzet van de schuldenaar, als bedoeld in artikel 1167 B.W., kan zelden door andere middelen worden bewezen dan door vermoedens.

In casu blijkt uit de omstandigheden van het geval, dat degene, met wie de schuldenaar heeft gehandeld, bij het verrichten der handeling de wetenschap bezat, dat benadeling der schuldeisers daarvan het gevolg zou zijn.

V. d. L. t/ N.V. Y. en cs.

Aangezien Mr J. Stassen, pleitbezorger, voorheen aangesteld voor verweerders sub 2 en 3, thans niet meer verschijnt noch besluit;

Overwegende dat eisers de verkoop van hiernabeschreven onroerende goederen, door de echtelieden Hofkens aan N.V. X gedaan, bestrijden als geschied zijnde ter bedriegelijke benadeling van hun rechten;

Overwegende dat de eis ingeschreven werd op de kant der overschrijving van de titel van litigieuze verkoop, gelijkvormig met artikel 3 der wet van 15 december 1851.

Nopens de schuldvordering krachtens dewelke de eis ingesteld werd:

Overwegende dat eisers optreden als schuldeisers van Hofkens ingevolge hun recht op schadevergoeding wegens het ongeval op 14 oktober 1947 voorgevallen, waardoor de minderjarige Jozef van de Leur zwaar gekwetst werd;

Dat de aansprakelijkheid van Hofkens voor dit ongeval vastgesteld werd door de heer politierechter van Ekeren, die bij vonnis van 17 juni 1948 (in kracht van gewijsde gegaan), hem tot straf veroordeelde hoofdens onvrijwillige verwondingen, en tevens tot betaling van een deel der door de burgerlijke partijen (huidige eisers) gevorderde bedragen;

Dat verweerders aansprakelijkheid opnieuw vastgesteld werd ditmaal op grond van artikel 1384, 1°, B. W., door vonnis dezer Rechtbank dd. 7 juli 1949, waardoor, ten provisionele titel, een schadevergoeding van 50.000 frank aan eisers toegekend werd; dat zelfde vonnis alvorens recht te doen op het meer gevorderde, een onderzoeksmaatregel bevolen heeft; dat gemeld vonnis niet uitvoerbaar verklaard werd; dat, ten slotte beroep er tegen aangetekend werd door verweerder Hofkens;

Overwegende dat voormelde vonnissen de schuldvordering van eisers niet hebben doen ontstaan doch enkel haar bestaan hebben vastgesteld (Rép. Pr. Dr. B., V^o, Jugements, n° 544);

Dat weliswaar de titel, zijnde het vonnis van 7 juli 1949, niet uitvoerbaar was op het ogenblik waarop onderhavig geding ingeleid werd; dat zulks evenwel niet wegneemt dat de schuldvordering en haar titel alsdan bestonden en dat enkel de uitvoerbaarheid opgeschort was ingevolge het beroep; dat overigens het bestaan van de schuldvordering thans vaststaat krachtens het arrest van het Hof van Beroep te Brussel dd. 6 april 1951;

Overwegende dat de N.V. X ten oprechte opwerpt dat de schuldvordering niet opeisbaar was; dat inderdaad het recht van eisers, gesproten uit het ongeval, geenszins onderhevig was aan voorwaardelijkheid of tijdsbepaling, hoewel de titel niet voor uitvoering vatbaar was.

Nopens het nadeel door eisers ondervonden :

Overwegende dat de echtelieden Hofkens ten tijde van het ongeval en ten tijde van het vonnis dd. 7 juli 1949 hiernabeschreven onroerende goederen bezaten, om dezelfde aangekocht te hebben op 26 april 1928; dat zij instonden met deze goederen voor het nakomen van hun verbintenissen, waaronder degene ten bate van eisers (artikel 7 der wet van 16 december 1851);

Dat zij door de verkoping van deze goederen de uitvoering van de rechten van eisers alleszins belemmerd hebben, en zulks in aanzienlijke mate; dat het inderdaad blijkt dat de echtelieden Hofkens geen andere onroerende goederen bezitten, noch roerende goederen die vatbaar zijn voor doeltreffende uitvoeringsmaatregelen, derwijze dat ze thans schijnbaar onvermogen zijn;

Dat zij hiervan het tegenbewijs niet leveren noch aanbieden te leveren (De Page, III, n° 233);

Dat dienvolgens eisers een nadeel ondervonden hebben door bedoelde verkoping.

Nopens het bedrag in hoofde van de echtelieden Hofkens :

Overwegende dat het vonnis waardoor Hofkens veroordeeld werd om ten provisionele titel aan eisers te betalen de som van 50.000 frank, uitgesproken werd op 7 juli 1949;

Dat de echtelieden Hofkens, bij notariële akte verleden op 8 augustus 1949, geregistreerd en overgeschreven vier dagen nadien (Antwerpen, 2e bureel, deel 2092 n° 9), aan verweerster N.V. X, verkocht hebben;

Een huis met aanhorigheden gelegen te Brasschaat,

St. Antoniuslei 50, ten kadaster gekend wijk F, n° 6/L/6, voor een grootte van 1 aar 35 centiaar;

Overwegende dat deze verkoping, nauwelijks een maand na de veroordeling, als verdacht voorkomt;

Dat de koopprijs belopende 150.000 frank niet als zodanig aantrekkelijk voorkomt: dat verkopers zich plots tot die verkoping zouden hebben laten overhalen; dat zij immers — blijkens betekende besluiten dd. 23 augustus 1950 — nog steeds op die datum in hetzelfde huis woonden, waaruit kan afgeleid worden dat zij in augustus van het vorig jaar niet voornemens waren te verhuizen en deswege het huis verkocht hebben;

Overwegende dat verweerders geen reden aangeven voor deze verkoping, zij het om schulden af te lossen, om zich elders te vestigen of nog een lijfrente aan te gaan;

Overwegende dat het bedrag dat een moreel bestanddeel is van het oneigenlijk misdrijf van bedrieglijke verarming, zelden vatbaar is voor bewijs door andere middelen dan vermoedens; dat er ter zake gewichtige, bepaalde en overeenstemmende vermoedens voorhanden zijn waaruit het bedrag kan afgeleid zijn.

Nopens de medeplichtigheid van N.V. X :

Overwegende dat N.V. X opwerpt dat de aankoop in haar hoofde niet bedrieglijk was vermits het geschil tussen Hofkens en eisers een « res inter alios acta » tegenover haar was; dat bovendien de verkoop mits een normale prijs geschied is;

Overwegende dat deze aanvoering ter zake niet dienend is; dat de vraag die zich stelt is of N.V. X al dan niet wist, toen zij de overeenkomst gesloten heeft, dat het geschil hangend was en dat de tegeldemaking van het onroerend goed de gebeurlijke uitvoeringsmaatregelen van eisers zouden stremmen;

Overwegende dat Hofkens goed gekend was door N.V. X, voor dewelke hij af en toe « karweien » deed (zie zittingsblad van de Politierechtbank te Ekeren); dat het litigieuze ongeval op de grond van N.V. X voorgevallen is, bij het vellen voor haar rekening van een boom die haar toebehoorde (zie strafdossier);

Dat N.V. X niet betwist dat zij onmiddellijk in kennis gesteld werd van het gebeurde; dat gelet op de omstandigheden van dit ongeval, het zonderling zou zijn dat N.V. X geen kennis zou gehad hebben noch van de veroordeling van Hofkens door de Politierechter, noch van het geding voor de burgerlijke rechtbank ingesteld;

Dat zij dan alleszins om volledige inlichtingen had moeten verzoeken;

Overwegende dus dat de zogenaamde medeplichtigheid van N.V. X vaststaat;

Nopens de melding van huidig vonnis ten rande van de overgeschreven aankoopakte :

Overwegende dat de wet op het hypotheekstelsel duidelijk voorschriften omvat (artikelen 3 en 84) betreffende de verplichte pleegvormen die na de uitspraak van het vonnis zullen moeten vervuld worden; dat het dus overbondig is deze voorschriften te herhalen, dat het trouwens onmogelijk is de randmelding te bevelen na betekening van het vonnis (zoals aanleggers het vragen), vermits geen uitgifte er van mag afgeleverd worden voor dat de inschrijving geschied is;

Nopens de vraag tot onderpand :

Overwegende dat eisers vorderen dat N.V. X, bij eventuele vervreemding van de eigendom, zou gehouden zijn, tot onderpand en zekerheid van aanleggers,

een bedrag te stellen minstens gelijk aan de waarde van kwestieuze eigendom;

Overwegende dat, gelet op de waarborgen door het nakomen van voormelde wettelijke voorschriften geboden, deze bijkomstige door eisers gevraagde waarborg als overbodig voorkomt;

Om deze redenen,

De Rechtbank, rechtdoende op tegenspraak tegen eerste verweerster en bij verstek wegens niet besluiten tegen tweede verweerder en dezès echtgenote;

Alle verdere en strijdige besluiten van de hand wijzende;

Verleent akte aan aanleggers dat zij het geding schatten in ieder zijner hoofden op meer dan 25.000 frank om te voldoen aan de wetten op de aanleg en de bevoegdheid;

Machtigt verweerster De Schutter om in rechte te staan;

Verklaart de eis ontvankelijk en deels gegrond.

Zegt voor recht dat de verkoping van de eigendom, huis met aanhorigheden, gelegen te Brasschaat, Sint-Antoniuslei 50, en volgens kadaster gekend huis Sint-Antoniuslei 46, te Brasschaat, wij F, n°6/L/6, groot 1 a. 35 ca., door verweerders sub 2 en 3 bij akte van notaris Roevens te Brasschaat op 8 augustus 1949 geschied is ter bedriegelijke benadeling van de rechten van aanleggers;

Zegt dienvolgens voor recht dat, ten overstaan van eisers, deze verkoping als niet bestaande zal aangezien worden, en dat, ten overstaan van eisers, deze eigendom terug zal gebracht worden in het patrimonium van de echtelieden Hofkens, alwaar het zal dienen als onderpand van eisers en vatbaar zal zijn voor beslag door eisers ter uitsluiting van welke andere schuld-eisers ook;

Wijst het overige van de eis af;

Stelt de kosten in solidum ten laste van verweerders.

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad trots elke voorziening en zonder borgstelling.

NOOT: Bovenstaand vonnis werd bevestigd bij arrest van het Hof te Brussel, dd. 27 juni 1954.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE HASSELT

2e Kamer. — 25 juni 1955.

Voorzitter: M. Kranzen.

Rechters: M.M. Ghijsen en Perilleux.

O.M.: M. Weyens.

Advocaten: Mrs. Stas, Beelen, Warnants loco Bijvoet.

Arbeidsongeval. — Aan ondergeschikte van de N.M.B.S. overkomen letsel. — Door de N.M.B.S. boven de wettelijke vergoedingen betaalde bedragen. — Subrogatie van de N.M.B.S. in de rechten van haar ondergeschikte tegen de aansprakelijke derde. — Borgtocht.

Daar de ondergeschikte van de N.M.B.S. letsel heeft bekomen door een aanrijding op de weg van zijn werk naar huis, gaat het om een arbeidsongeval.

Voor hetgeen de N.M.B.S. aan haar ondergeschikte heeft uitgekeerd boven de forfaitaire vergoedingen krachtens de Arbeidsongevallenvet is zij gesubrogeerd in de rechten van haar ondergeschikte tegen de aansprakelijke derde ingevolge de artikelen 45 en

47 van het statuut van het personeel der maatschappij.

Ingevolge deze overeenkomst is de N.M.B.S. niet onvoorwaardelijk en definitief gebonden bedoelde uitgaven te doen maar is zij enkel gebonden deze uitgaven te doen als voorschot met het recht ze op de derde te verhalen.

Dergelijke overeenkomst is in werkelijkheid een waarborg, die kan worden toegestaan voor toekomstige schulden, zelfs zonder medeweten van hen, voor wie men zich verbindt.

Krachtens de artikelen 2028 en 2029 B.W. wordt de borg gesubrogeerd in al de rechten, die de schuld-eiser tegen de schuldenaar had.

O.M., Buytaert en N.M.B.S., b.p. t/ Vanwetswinkel en Wuytens.

Overwegende dat de beroepen regelmatig zijn naar de vorm en tijdig werden ingeslagen;

Overwegende dat de feiten ten laste gelegd van eerste gedaagde bewezen zijn gebleven door het ter zitting gedane onderzoek; dat er inderdaad voldoende gewichtige nauwkeurige en overeenstemmende vermoedens bestaan dat de aanrijding zich heeft voorgedaan omdat betichte bij het kruisen van andere voertuigen te ver naar rechts is uitgeweken, zonder rekening te houden met de aanwezigheid van Buytaert, op het rijwielpad;

Overwegende dat de toegepaste straf wettelijk is en in evenredigheid met de gewichtigheid van het gepleegde feit;

Overwegende dat tweede gedaagde niet betwist burgerlijk verantwoordelijk te zijn voor de eerste;

Overwegende dat de eerste rechter oordeelkundig beslist heeft over de uitspraken van de burgerlijke partij Buytaert;

Overwegende dat wat betreft de burgerlijke partij de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen, niet betwist wordt dat Buytaert op weg was van zijn werk naar huis; Dat het ongeval bijgevolg een werkongeval is;

Overwegende dat bijgevolg het geval voorzien bij artikel 45 A, van het Statuut van het Personeel der Maatschappij zich voordoet. Dat deze laatste betaald heeft ingevolge de schikkingen van de wet op de arbeidsongevallen en eveneens ingevolge deze wet gesubrogeerd is in de rechten die de werknemer tegen de derde kan doen gelden;

Overwegende dat door de verdediging niet betwist wordt dat vierde gedaagde werkelijk een bedrag van 6.726 frank uitgaf;

Overwegende dat ten overvloede in zoverre deze som bedragen zou bevatten, uitgegeven boven de forfaitaire vergoedingen, voorzien door de wet op de arbeidsongevallen, de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen, dan nog gesubrogeerd is in de rechten van haar aangestelde tegenover derden, ingevolge de verdere schikkingen van artikel 45 & 47 van bedoeld statuut;

Overwegende dat deze schikkingen in hun geheel moeten genomen worden;

Dat de Maatschappij ingevolge de overeenkomst niet onvoorwaardelijk en definitief gebonden is de bedoelde uitgaven te doen maar dat zij enkel gebonden is deze uitgaven te doen als voorschot met het recht ze tegen de derde te kunnen verhalen;

Dat dergelijke overeenkomst in werkelijkheid een waarborg uitmaakt die kan toegestaan worden voor toekomstige schulden en zelfs zonder medeweten van hen voor dewelken men zich verbindt;

Overwegende dat de borg naar luid van artt. 2028 en 2029 van het Burgerlijk Wetboek, gesubrogeerd is in al de rechten die de schuldeiser tegen de schuldenaar had; (Gent, 14 juli 1944, in zake O. M. en N.M.B.S. t/ Merkx na verwijzing door het Hof van Verbreking; afschrift in bundel van de N.M.B.S.);

Gezien de hiernavolgende artikelen door de Heer Voorzitter ter zitting aangeduid;

.....
Om deze redenen,

De rechtbank, zetelende in graad van beroep in zaken van de Politierechtbank, statuerende op tegenspraak, verklaart de beroepen ontvankelijk, verklaart alleen het beroep van de burgerlijke partij, de Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen gegrond;

Bekrachtigt het bestreden vonnis in al zijne schikkingen op strafrechterlijk gebied;

Legt de kosten van beroep van het strafgeding berekend op de som van 501 frank ten laste van eerste gedaagde;

Verklaart tweede gedaagde burgerlijk verantwoordelijk voor deze kosten;

Bekrachtigt het bestreden vonnis eveneens voor wat betreft de burgerlijke partij Buytaert;

Hervormende voor wat betreft de eis der burgerlijke partij de N.M.B.S.;

Verklaart deze ontvankelijk en gegrond;

Dienvolgens veroordeelt de twee eerste gedaagden solidair te betalen aan voornoemde burgerlijke partij de som van: 6.720 fr. met de vergoedende intresten vanaf de dag van het ongeval, de gerechtelijke intresten vanaf de dag der aanstelling, zijnde de 24 maart 1955, de kosten van eerste aanleg en van beroep der burgerlijke partij;

De burgerlijke partijen en het openbaar ministerie zijn gelast met de uitvoering van dit vonnis elk voor hetgeen hen betreft.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE KORTRIJK

4e Kamer. — 1 februari 1956.

Alleenrechtsprekend rechter : M. Rommel.

Openbaar Ministerie : Dezegher.

Advocaat : Mr Tahon.

Douanen en accijnzen. — Huiszoeking. — Beperkte strekking van het recht van huiszoeking krachtens art. 182 van de wet van 26 augustus 1822.

Krachtens art. 182 van de algemene wet van 26 augustus 1822 hebben de beampten van douanen en accijnzen weliswaar volgrecht op de zaak, die aan hun opsporing werd onttrokken, zodat zij het spoor van die zaak kunnen volgen binnen de voorbehouden douaneomtrek en zelfs 's nachts huiszoeking mogen doen.

In het onderhavige geval werden de opgespoorde voorwerpen door de vluchtende dader evenwel onderweg achtergelaten. De bedoeling van de verbalisanten was blijkbaar in het huis en toebehoren binnen te dringen om de verdachte aan te houden.

Luidens de bewoordingen van voormeld art. 182 mag dit recht van huiszoeking, dat afwijkt van het gemene recht, niet worden uitgebreid met het oog op de aanhouding van de verdachte, daar zij een uit-

zonderlijke machtsuitbreiding is en alleen toelaatbaar om de verdachte koopwaar in beslag te nemen.

O. M. t/ V.

Ten einde terecht te staan ter zake van : te Rekkem, d.d. 15 juli 1955 :

A) De tolbeampten Deramoudt Albert en Ferrand Albert, geslagen te hebben in de uitoefening of ter gelegenheid van de uitoefening van hun ambt, de toegebrachte slagen oorzaak geweest zijnde van bloedstorting, verwonding of ziekte voor Ferrand Albert;

B) Door woorden, daden, gebaren of bedreigingen gericht tegen de tolbeampten Deramoudt Albert en Ferrand Albert deze laatsten gesmaad te hebben in de uitoefening of ter gelegenheid der uitoefening van hun bediening;

C) Zich plichtig gemaakt te hebben aan wederstand of bedreigingen tegen de tolbeampten Deramoudt Albert en Ferrand Albert handelende ter uitvoering van de wetten, van de bevelen of beschikkingen der openbare overheid;

Overwegende dat de beampten van douanen en accijnzen wel is waar luidens art. 182 der wet van 26 augustus 1822 volgrecht hebben op de zaak die aan hun opsporing werd onttrokken, zodat zij het spoor van de zaak kunnen volgen binnen de voorbehouden tolomtrek en zelfs 's nachts huiszoeking mogen verrichten (Neven : *Traité des Douanes et Accises* 1933, n^{rs} 510-511);

Dat de opgespoorde voorwerpen door de vluchtende dader evenwel onderweg werden achtergelaten;

Dat de bedoeling van de verbalisanten blijkbaar was in het huis en aanhorigheden binnen te dringen om verdachte te vatten en aan te houden;

Dat verbalisanten aldus op de koer binnendrongen (verklaring van Verduyn Nèel); dat deze verklaring beaamd wordt door verdachte : « die tolbeampten zijn op mijn koer gekomen en hebben mij vastgegrepen » -- dat alsdan verdachte tot verzet overging;

Overwegende dat luidens de bewoording van het art. 182 der wet van 26 augustus 1822 dit recht van huiszoeking -- afwijkend van het gemeen recht -- niet mag worden uitgebreid met het oog op de aanhouding van de verdachte persoon, daar zij een uitzonderlijke machtsuitbreiding zijn en alleen toegelaten zijn om de verdachte koopwaar te kunnen in beslag nemen (Neven : *Traité des Douanes et Accises*, n^{rs} 510, 511, 512);

Dat verbalisanten aldus op onwettige wijze in de aanhorigheden van de woonst bij nacht binnendrongen, zodat verdachte gerechtigd was zich tegen deze onwettige aanhouding te verweren;

Dat de feiten A en C niet bewezen zijn;

Dat feit B bewezen voorkomt, dat inderdaad, alhoewel een onwettige huiszoeking aan de oorsprong lag van het gewettigd verzet van verdachte, de beampten steeds hun hoedanigheid behielden van « agenten van het openbaar gezag », dat verdachte hen aldus in die hoedanigheid zonder enige noodwendigheid gesmaad heeft;

Om deze redenen :

Spreekt V. vrij voor de feiten A en C;

Veroordeelt hem voor het feit B tot een gevangenzitting van 15 dagen en tot een geldboete van 50 frank.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

4e kamer. — 15 december 1955.

Voorzitter : M. Herkens.

Rechters : M.M. Callot en Herbosch.

Referendaris : M. Van Houtte.

Advocaten : Mrs Bruneel en Van der Mensbrugghe
loco Mr Van Scharen.

Belastingen. — Betaling van belastingen door een vennootschap voor rekening van een uittredend vennoot. — Verhaal krachtens art. 20, § 2, van de gecoördineerde wetten op de Inkomstenbelastingen. — Bevoegdheid van de Rechtbank van Koophandel. — Verplichting van de uittredende vennoot tot terugbetaling aan de vennootschap.

Uittreden van een vennoot uit een personenvennootschap en overdracht onder bezwarende titel van zijn deelbewijs aan een derde. Door de administratie der belastingen beschouwd als een gedeeltelijke verdeling van het vennootschappelijk vermogen. — Aanslag in de mobiliënbelasting en de nationale crisisbelasting ten name van de vennootschap. — Deze heeft de aanslag voldaan. — Zij stelt krachtens art. 20, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Inkomstenbelastingen een verhaalsactie in tegen de uitgetreden vennoot.

De rechtbank van koophandel is bevoegd van deze vordering kennis te nemen, daar deze strekt tot terugbetaling aan de vennootschap van een door haar voor rekening van de uittredende vennoot betaald bedrag, door deze in zijn hoedanigheid van vennoot door de administratie der belastingen verschuldigd geacht.

De uitgetreden vennoot beweert thans dat de aanslag niet gegrond en ten minste verjaard was. De rechtbank is niet bevoegd om kennis te nemen van een geschil tussen de administratie der belastingen en de vennootschap of de uitgetreden vennoot.

Daar de vennootschap de uittredende vennoot in de gelegenheid heeft gesteld zijn rechten te vrijwaren en deze daartoe niets heeft gedaan, is hij tot terugbetaling verplicht.

Katoen Natie t/ Felix.

Omschrijving van de eis :

Bij beslissing van de directeur der directe belastingen te Antwerpen, 1e directie, en op grond zijner stelling dat het uittreden van een vennoot uit een personenvennootschap en de afstand van zijn deelbewijs tegen vergelding, een verdeling ten dele uitmaakt van het maatschappelijk bezit, werden door de bevoegde afdelingscontroleur, aanslagen tot de belasting op de inkomsten geregeld, te weten :

- 1) een aanslag in de mobiliënbelasting en de nationale crisisbelasting ten name van aanlegster,
- 2) een aanslag tot de aanvullende personele belasting ten name van verweerder.

Het feit dat aanleiding gaf tot dit optreden, is de verkoop door verweerder van het aandeel in aanlegster, aan een derde, met uittrede van eerstgenoemde en intrede van laatstgenoemde in de vennootschap, mits dezes toelating,

aanlegster betaalde de aanslag sub 1) bedoeld, en eist, onder bescherming van art. 20 par. 2 der samengeschakelde wetten betreffende de inkomstenbelastingen, op grond van het feit dat de bedoelde belasting in

hoofde rust van verweerder en zij deze voor zijne rekening betaalde, terugbetaling van het hiervoor uitbestede bedrag.

Bevoegdheid.

De betaling door aanlegster (handelsvennootschap) gedaan, vindt oorsprong in het feit dat verweerder in zijne hoedanigheid van vennoot, aangezien wordt als beneficiaris van een verdeling ten dele van het maatschappelijk bezit, ingevolge zijn uittreden uit de maatschappij, door afstand van zijn deelbewijs tegen vergelding.

Het feit of deze zienswijze, in hoofde van diegene welke hierop betaling eiste van aanlegster, gegrond is of niet beïnvloedt de werkelijke toedracht van de huidige betwisting, welke geen andere omschrijving duldt, niet. Waar zij gaat over de terugbetaling aan de handelsvennootschap van een bedrag door deze betaald voor rekening van verweerder, en door deze in zijne hoedanigheid van vennoot verschuldigd geacht door de schuldeiser valt deze betwisting dan ook binnen de bevoegdheid der rechtbank van koophandel.

Ten gronde.

Een eerste deel der besluiten van verweerder beoogt te bewijzen dat de aanslag geregeld door de bevoegde afdelingscontroleur der directe belastingen, niet gegrond en minstens verjaard is.

Het is in rechte ongeoorloofd en in feite onredelijk, te beslissen over een betwisting welke niet voor de rechtbank aanhangig wordt gemaakt.

Het past hier niet een betwisting tussen aanlegster of verweerder en de administratie der directe belastingen te beslechten; de rechtbank zou hierover, voor zover zij voor haar aanhangig werd gemaakt, niet bevoegd zijn.

De enige kwestie welke hier dient opgelost te worden is deze te weten of aanlegster, naar behore van recht de gevorderde som betaalde, met inachtneming en vrijwaring der rechten van verweerder, in het verband vennootschap-vennoot.

Deze betreft een tweede deel der besluiten van verweerder.

Het feit van de aanslag door de administratie der directe belastingen wordt niet ontkend.

Verweerder werd zelfs door aanlegger op de hoogte gebracht dat deze aanslag nakend was, zodat hij ten gepaste tijde, hetzij rechtstreeks hetzij door gemeen overleg, zijne rechten kon vrijwaren.

Verweerder ontkent evenmin uitdrukkelijk dat de bedoelde aanslag, ware hij gegrond, ten zijnen laste moet vallen en aanlegster enkel voor de betaling tegenover de administratie der belastingen instaat.

Hij besluit nochtans dat art. 20, par. 2 der samengestelde wetten betreffende de inkomstenbelasting, waarin gezegd wordt dat de vennootschap het recht heeft op de belastbare inkomsten de hierop betrekking hebbende takken af te houden, niet van toepassing is in het huidige geval, omdat aanlegster niet de minste uitkering van belastbare inkomsten gedaan heeft.

Dit besluit vermengt zich met de kwestie te weten of de aanslag als dusdanig gegrond is, vermits hij berust op de stelling dat er een daad werd gepleegd welke gelijk staat met een verdeling ten dele van het maatschappelijk bezit, te zeggen met het uitkeren van een belastbare inkomst.

Desbetreffend wordt hoger reeds aangeduid dat hier buiten beschouwing moet blijven, of zulks in hoofde

van de administratie der directe belastingen gegrond is of niet.

Dit kan geen fout of vergissing in hoofde van aanlegster stellen, waar zij volledig afzijdig is gebleven bij het regelen van de bedoelde aanslag.

Het feit der betaling zelve, vooraleer of zonder dat een bezwaar werd ingediend, wordt ook niet uitdrukkelijk door verweerder als foutief beschouwd, nochtans laat hij vermoeden dat de invordering kan uitgesteld worden op verzoek van de belastingplichtige, in geval van blijkbaar bezwaarschrift.

Desbetreffend dient te worden vastgesteld dat we hier voor een onzekere toestand staan en dat in algemene regel het indienen van een bezwaarschrift de eisbaarheid der belastingen niet beïnvloedt.

Er moet opgemerkt worden dat aanlegster de verweerder te voren reeds op de hoogte bracht, zij hem angstvallig op de hoogte hield, en zich steeds bereid verklaarde samen een bezwaar in te dienen.

Indien verweerder wenste dat aanlegster een andere houding aannam ten overstaan van de bedoelde aanslag, kon hij hiervoor de nodige schikkingen nemen, doch hij heeft zich van alle tussenkomst onthouden, alhoewel aanlegster hem meldde dat zij achtte dat «de betaling der belasting en intresten onmiddellijk dient te geschieden».

Staande voor een aanslag waarvan onmiddellijk betaling geëist werd, afgezien of deze aanslag gegrond was of niet, blijkt niet dat aanlegster een fout heeft begaan bij de betaling ervan, wijl zij aan diegene, wien de aard van de aanslag als eindschuldenaar bedoelt, het vrijwaren van diens rechten behoudt en steeds aanbod te vergemakkelijken.

Aanlegster is dan ook gerechtigd het bedrag, waarvan haar betaling voor rekening van een derde gevraagd werd, en waarvoor de betaling, zij het onder voorbehoud van bezwaar, niet op ernstige gronden kon of, door tussenkomst van de belanghebbende verweerder moest geweigerd worden, van deze laatste terug te vorderen, zij het onder hetzelfde voorbehoud.

Om deze redenen,

De Rechtbank, maakt melding van de toepassing van art. 2 van de wet van 15 juni 1935.

Veroordeelt verweerder te betalen aan aanlegster de som van 141.344 fr. met de gerechtelijke intresten.

Veroordeelt verweerder tot de kosten van het geding.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ST-NIKLAAS

1e Kamer. — 15 november 1955

Voorzitter : M. Dirix

Rechters : M. M. Blauwaert en Maes

Referendaris : M. Cloquet

Advocaten : Mrs Roelant en De Vriese

Factuur. — Verhogingsbeding. — Geldigheid.

Wanneer een verhogingsbeding op een factuur voorkomt en de factuur op dit punt niet met de overeenkomst strookt, moet de koper tegen de factuur protesteren.

De aanvaarding van de factuur door de koper bewijst zijn instemming met alle daarin voorkomende vermeldingen, tenzij hij bewijst dat partijen over andere voorwaarden zijn overeengekomen.

P.V.B.A. Gebrs. Van Haver t/Bleyaert.

Overwegende dat de vordering tot de betaling strekte van 11.623 fr. als bedrag van verschillende facturen vermeerderd met kosten van protest en van retour, en met de verwijlntresten volgens de algemene voorwaarden van eiseres;

Overwegende dat de vordering bovendien strekte tot de betaling van een vergoeding van 20 % op het bedrag van de facturen (10.881 fr.), d.i. een vergoeding van 2.176 fr. bij toepassing van een verhogingsbeding;

Overwegende dat dit beding voorkwam op de voorkant, al onder, van de factuur door eiseres aan verweerder toegezonden en luidde als volgt: «De cliënt die » zonder geldige redenen de leveraar er toe zou verplichten zich tot de Rechtbank te wenden voor de » invordering van het bedrag van deze factuur, ver- » bindt zich er toe een vergoeding te betalen, naast » de hoofdsom van de schuld, de verwijlrente en de » vorderbare gerechtskosten, ten titel van straffeding, » gelijk aan 20 % op het bedrag van de hoofdsom, » ten einde aan de leveraar een passende schadeloos- » stelling te verzekeren voor zijn buitengerechtelijke » kosten van vervolging, verschuldigde honoraria, » schade wegens tijdverlies, extra-kantoorkosten, enz. »;

Overwegende dat de facturen van de maand maart dagtekenden en op 10 juni 1955 betaalbaar waren;

dat verweerder op die datum betaalbare wissels had aanvaard voor het bedrag van die facturen;

Overwegende dat hij die wissels op 13 juni 1955 liet protesteren, belovende dezelfde met de trekker (eiseres) te regelen;

dat hij aan die belofte geen gevolg gaf;

Overwegende dat verweerder door eiseres aange- maand werd op 21 juni om te betalen en gewezen werd op de «hele boel kosten» die hij, bij gebrek hiervan, tegemoet zou gaan;

dat de raadsman van eiseres verweerder opnieuw verwittigde op 30 juli 1955, en o.a. schreef: «Tevens » wil ik er ook speciaal Uwe aandacht op vestigen » dat de verschuldigde som met 20 % zal worden » verhoogd, indien tot een gerechtelijke invordering » dient te worden overgegaan.»;

Overwegende dat verweerder op dat ogenblik niet beweerde dat het straffeding aan hem niet bekend was, noch dat het voor hem niet bindend was, noch dat het principieel niet toepasselijk zou zijn op de miskenning van zijn verbintenissen, waarin hij volhardde;

dat hij alleen een nieuwe belofte maakte en aanbod deed zijn schuld te betalen als volgt: 7.902 fr. vóór 11 augustus en het saldo vóór 20 september 1955;

dat eiseres dit aanbod aanvaardde onder uitdrukkelijk voorbehoud haar tegoed ineens te vorderen, indien verweerder voormelde voorwaarden niet stipt zou naleven;

Overwegende dat verweerder, noch op 11 augustus noch op 10 september iets betaalde en dat eiseres hem bij brief van 14 september «een laatste kans » (gaf) door (hem) toe te laten (zijn) schuld binnen » de vijf dagen te betalen.»;

Overwegende dat verweerder hierop op gene wijze reageerde;

Overwegende dat eiseres hem op 29 september 1955 tot betaling dagvaardde;

dat verweerder dan, na die dagvaarding te hebben ontvangen, en wel op 1 oktober 1955, de hoofdsom van 11.623 fr. betaalde;

Overwegende dat de halstarrige weigering van verweerder om te betalen zolang hij niet gedagvaard was, en het feit dat hij onmiddellijk de hoofdsom betaalde zodra hij gedagvaard werd, genoegzaam

wijzen, in de omstandigheden van de zaak, op het feit dat hij speculeerde op de lankmoedigheid van eiseres om de betaling van zijn schuld in het oneindige uit te stellen;

Overwegende dat verweerder thans beweert dat hij niet vroeger heeft kunnen betalen omdat zijn eigen cliënten hem niet tijdig hadden betaald;

dat hij die bewering niet nader bepaalt, niet bewijst en niet aanbiedt te bewijzen.

dat hij niet blijkt ooit te voren hiervan te hebben gewag gemaakt;

Overwegende dat verweerder thans ten onrechte beweert dat hij geen kennis had van het verhogingsbeding bij het afsluiten van de overeenkomst;

Overwegende dat, indien de factuur op dit punt met de overeenkomst niet strookte, verweerder tegen de factuur had dienen te protesteren;

dat de aanvaarding door hem van de factuur, zijn toestemming bewijst van al haar vermeldingen, bij gebrek aan het bewijs dat partijen over andere voorwaarden waren overeengekomen;

Overwegende dat het feit dat verweerder de hoofdsom betaalde onmiddellijk na de dagvaarding, niet belette dat het nodig was voor eiseres de zaak op de rol te brengen, vermits verweerder zelfs niet de reeds gedane gerechtelijke onkosten betaalde en gezien hij nog geen aanbod had gedaan die kosten te betalen en zoveel malen bewezen had dat eiseres zich op zijn woord niet mocht betrouwen;

Overwegende dat niets verweerder toelaat te beweren dat hadde hij niet de hoofdsom betaald, de Rechtbank hem termijnen tot betaling zou verleend hebben;

Overwegende dat het verhogingsbeding derhalve dient toegepast te worden;

Om deze redenen,

de Rechtbank, makende melding dat artikels 2 en 30 tot 42 van de wet van 15 juni 1935 nageleefd werden,

Verklaart de vordering ontvankelijk en gegrond;

Verklaart gezegde vordering zonder voorwerp geworden wat betreft het bedrag van de facturen, ten gevolge van de betaling van dit bedrag onder het geding;

Verwijst verweerder om aan eiseres te betalen de som van 2.176,00 fr. als vergoeding wegens buitengerechtelijke kosten van vervolging, verschuldigde honoraria, schade wegens tijdverlies, extra-onkosten e.a.d.;

Verwijst verweerder bovendien in de gerechtskosten.

NOOT I. — De rechtspraak blijft verdeeld betreffende de geldigheid van de bedingen die de verhoging voorzien van het onbetaald bedrag van de facturen, wanneer de schuldenaar volkomen ongerechtvaardigd zich tot betaling laat dagvaarden.

Bovenstaand vonnis voegt zich bij de reeds talrijke beslissingen geveld in de zin van de geldigheid van het besproken beding. Het is vooral interessant in feite als voorbeeld van een geval waar het verweertene male ongerechtvaardigd werd beschouwd en daarom aanleiding gaf tot toepassing van de overeengekomen vergoeding.

De 3de Kamer van de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen verleende op 1 juni 1955 (R.W., supra, kol. 550) een vonnis in tegenovergestelde zin. In dat vonnis wordt gezegd dat het «merendeel» van de rechtspraak het beding ongeldig noemt. Het volstaat de gepubliceerde vonnissen bij te tellen, om zich te overtuigen, dat die bewering enigszins gewaagd is (zie *Revue des Faillites*, 1952-53, blz. 49, 105 en 250). Zij is vooral gewaagd wanneer men in acht neemt

dat de jongste arresten van de drie Hoven van Beroep, de geldigheid van het beding huldigen (*Revue de la Banque*, 1955, blz. 418).

Doch, meer dan aan een quantitatief argument — (de gepubliceerde beslissingen zijn trouwens maar een klein deel van de uitgesproken vonnissen) — dient er belang te worden gehecht aan de hoedanigheid van de beweegredenen.

Twee redenen worden door de derde Kamer van de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen aangevoerd om in het beschouwd geval te weigeren met het beding rekening te houden.

De eerste reden is, dat de algemene voorwaarden van de facturen alleen de bestemming zouden binden voor zover de leverancier — buiten de aanvaarding van de factuur om — het bewijs zou leveren dat die voorwaarden wel deel uitmaakten van de overeenkomst. 't Is zo dat het vonnis verklaart dat «een factuur» behoudens het voorwerp der levering of prestatie » en de daarmede verband houdende prijs, maar be- » zwaarlijk kan aangezien worden als een bewijs der » overeenkomst... ». Dit principe is zwaar aan gevolgen en druist tegen een eenvoudige en vaststaande rechtspraak in (A.P.R., De factuur, nr 491 en volg.).

De tweede reden waarop het vonnis van de derde Kamer van de Rechtbank te Antwerpen steunt is, dat de toepassing van het strafbeting in het gegeven geval als gevolg zou hebben dat de schuldeiser een vergoeding zou bekomen waarvan het bedrag buiten elke verhouding staat met de werkelijk geleden schade. Die reden is wellicht de enige sterke die in de discussie nopens het besproken strafbeting werd gebracht, doch zij stuit ongelukkiglijk tegen de onwrikbare duidelijkheid van artikelen 1134 en 1152 van het burgerlijk wetboek, die niet kunnen omzeild worden onder voorwendsel van billijkheid.

De wetgever zelf heeft door de tekst van de wetten die hij vervaardigde, dikwerf aangetoond dat hij in de toepassing van de wet op vele rechtsverhoudingen, wel toelaat dat de rechter de billijkheid in acht zou nemen; doch diezelfde wetgever heeft zich op andere bepaalde punten uitdrukkelijk voorbehouden zelf de grenslijn te trekken van het veroorloofde en van het ongeoorloofde, zoals bij voorbeeld wanneer hij de gevallen heeft aangeduid waar de benadeling een oorzaak van nietigheid zou zijn (7/12 bij verkoop van onroerende goederen — 1/4 in geval van verdeling — 1/2 voor de verhueringen van diens).

Hij had op diezelfde wijze perken kunnen stellen aan de gebeurlijke wanverhouding tussen de conventionele vergoedingen en de werkelijke schade.

Doch juist heeft de wet niet alleen voor dit geval geen perk bepaald, doch zij verklaart wel integendeel uitdrukkelijk dat de rechter noch een hogere, noch een mindere som zal mogen toekennen dan het conventioneel bedrag (art. 1152 B.W.). Men kan bezwaarlijk duidelijker laten horen dat de billijkheid in de ogen van de wetgever in de toepassing van de strafbetingen niet hoeft gemoed te worden.

Misschien is een wijziging van het Wetboek op dit punt wenselijk. En ook is ongetwijfeld wenselijk, van de kant van de billijkheid gezien, dat de partijen in-middels de raming van de schade aan de wijsheid van de rechter zouden overlaten. Minstens zouden zij wijs handelen, wanneer zij zien dat de toepassing van de bedongen straf tot overdreven resultaten aanleiding geeft, aan een deel van die straf te verzaken.

Doch zolang de artikelen 1134 en 1152 blijven bestaan, die juist de herziening onder voorwendsel van billijkheid verbieden, dan blijft de rechter door die bepalingen gebonden.

Indien de rechtspraak die bepalingen boven het

hoofd mocht zien, ware dat niet vol gevaren? Want het zijn, in dit geval, niet alleen de hier besproken verhogingsbedingen die aan bedoeld revisionisme zouden onderworpen worden, doch alle mogelijke strafclausules en bijvoorbeeld ook de boeten bedongen tegen de aannemer wegens vertraging in de uitvoering van werken, de boeten bedongen tegen de verbruikers wegens de vertraging in de betaling van de nota's van de openbare regie van gas, water of electriciteit, de boeten waarbij een herbergier zich verplicht, zijn dranken alleen bij één brouwer te nemen en zoveel andere.

Weliswaar zal de rechter die het beding geldig heet, vooreer het toe te passen, met veel aandacht moeten nagaan of al de voorwaarden daartoe vervuld zijn.

Misschien was, in dit opzicht, het beding in het geval Lachapelle t/De Muyter (RKH, Antwerpen, 1 juni 1955, reeds aangehaald) ten ene male niet «toepasselijk», omdat het uit de gegevens van het vonnis zelf reeds schijnt te spruiten, dat de verweerder niet het geheel bedrag dat hem in de dagvaarding was gevraagd, verschuldigd was of dat de verweerder tenminste ernstig kan geloofd hebben dat die bedragen betwistbaar waren. Zodat hij niet schijnt zich totaal ongerechtvaardigd te hebben laten dagvaarden.

A. Cloquet.

NOOT II. — Zo de rechtspraak en rechtsleer inderdaad verdeeld blijken over de geldigheid van bedingen, die de verhoging van het onbetaald bedrag van de factuur voorzien, meent de steller van voorgaande noot zeer ten onrechte dat het meerendeel der rechtspraak de geldigheid dier clausules bijtreedt.

Zijn verwijzing naar de gepubliceerde vonnissen kan bezwaarlijk als doorslaand argument gelden om die bewering te doen ingang vinden, wanneer die verwijzing zich enkel beperkt tot beslissingen, die meestal uitgaan van een zeer beperkt aantal — en liefst nog dezelfde — rechtscolleges. (Zie in verband hiermede ook de studie van Van Bunnan in «Le journal des Tribunaux», 19.12.1954, 722).

Zoals steller van voorgaande noot aanduidt, dient ter beoordeling van soortgelijke rechtsvraagstukken dan ook belang te worden gehecht aan de hoedanigheid van de beweegredenen in de rechterlijke beslissing vervat.

Het blijkt verkeerd uit te gaan van het principe dat de begrippen «wettelijkheid» en «billijkheid» twee uiteenlopende en «de facto» gescheiden begrippen zijn, die «opposant» en strijdig met elkaar zijn. Beide begrippen immers dienen mekaar te «absorberen» of minstens mekaar aan te vullen in de uiterst mogelijke mate, daar de taak van de wetgever en het doel der wetgeving in een degelijk geordende Staat bestaat in het zoeken naar en het zoveel mogelijk bereiken van de rechtvaardigheid, terwijl de rechterlijke macht harerzijds de door de wetgever uitgevaardigde wetten, met het oog op die zelfde rechtvaardigheidszin dient te interpreteren op basis van gerechtigheid.

De Wetgever een ander inzicht toebedelen, ware hem in zijn uiterst delicate taak miskennen.

Naar algemeen geldend rechtsprincipe inzake interpretatie van contracten dient vooropgesteld — en minstens hier zijn rechtspraak en rechtsleer unaniem akkoord — dat de contracten niet dienen uitgelegd naar de gebruikte bewoordingen, maar naar de werkelijke bedoelingen van partijen, die het contract afsloten. (Rép. prat. dr. belge, Ve Contrat et convention en général, nr 567, en vgl. — Vonn. Kooph. Antwerpen dd. 12.1.53 inzake Steelman/Ardaen, bevestigd bij Arrest Cass. dd. 25.6.54).

Eveneens dient vooropgesteld dat hij, die het voor-

deel van deze of gene voorwaarde van het contract inroept — onafgezien of het een geschreven of mondeling contract geldt — het bewijs van het bestaan dier voorwaarde moet leveren.

Wat nu het besproken vraagstuk zelf betreft, dient dit van een dubbele gezichtshoek uit beschouwd en dient nl. ontegensprekelijk een onderscheid gemaakt tussen de eventualiteit dat er een geschreven contract bestaat, gevolgd door een factuur enerzijds en dat er een niet geschreven contract bestaat, gevolgd door een factuur anderzijds.

1^e geval: Er bestaat een geschreven contract gevolgd door een factuur, inhoudende allerhande voorwaarden, of juist gezegd, welke in de rand of aan de achterzijde allerhande bepalingen aangeeft.

Wanneer de contracts- en factuurgegevens gelijklopend zijn, zal niet de minste moeilijkheid opdagen en zijn rechtspraak en rechtsleer het unaniem eens dat de partijen door het aangegeven contract — men zegge niet de factuur — gebonden zijn, voor zover de voorwaarden niet strijdig zijn met de openbare orde en de goede zeden.

Wanneer de contracts- en factuurvoorwaarden niet gelijklopend zijn, zal niet kunnen tegengesproken dat de contractsvoorwaarden tot basis van de beoordeling zullen dienstig zijn, terwijl de factuur niet als bewijsmiddel op de voorgrond zal treden. Dit vindt inderdaad zijn gerechtvaardigde reden in het feit dat bij wederzijdse contracten geen wijzigingen mogen aangebracht aan de overeenkomst zelf, dan mits kennelijk akkoord van de wederpartij. (Fredericq, Traité du droit Commercial belge, n° 156, Tome I... : «Cependant l'acheteur ne devait pas nécessairement » protester sur les autres points, si la facture contenait » des conditions autres que celles qui furent arrêtées » dans un acte de vente séparé, ou confirmées dans » une lettre envoyée immédiatement après la conclusion de la vente et avant la réception de la facture. » En effet, il est établi alors que la facture ne rappelle plus les conditions de la vente, mais introduit » des dispositions qui y dérogent : Or, la convention » ne peut être modifiée que de l'accord des parties.»)

Juist hier komt het gepast voor de zienswijze van het Hof van Beroep te Gent, waar dit voorop stelt dat het verhogingsbeding in een factuur aangegeven, dient aangezien als een bijkomende clausule van de overeenkomst zelf, in haar juist daglicht te stellen: zienswijze die kennelijk afwijkt van het algemeen rechtsprincipe hier voren aangehaald.

Zo de zienswijze van het Hof dient bijgetreden, moet onmedogend aanvaard worden dat een factuur als dusdanig meer bewijs- en rechtskracht bezit dan de overeenkomst zelf, vermits een bijkomende clausule, naar de mening van het Hof, een toevoeging is aan de overeenkomst, alhoewel uit geen enkel element kan of mag afgeleid dat die toevoeging is geschied met akkoord van de tegenpartij, wijl een afstand van een recht of het aanvaarden van zwaardere verplichtingen nooit wordt vermoed.

Door het aanvaarden van zulkdanige stelling wordt een nieuwe netelige rechtsbetwisting geschapen, te weten hoe het mogelijk is in een contract, dat reeds is uitgevoerd door diegene, die er zelf het voordeel van inroept, nog bijkomende clausules kunnen toegevoegd, zonder dat het blijkt dat deze bij het tot stand komen der overeenkomst zelf bestonden of dat kan bewezen worden dat de medecontractant hiermede heeft ingestemd?

2^e geval: Er bestaat geen geschreven contract, doch slechts een naderhand, d.i. een na het uitvoeren van de overeenkomst overgemaakte factuur, welke

in de rand of aan de achterzijde allerhande bepalingen inhoudt:

Onafgezien of er een geschreven dan wel een ongeschreven overeenkomst bestaat, blijft toch het algemeen geldend rechtsprincipe bestaan n.l. dat de last van het bewijs berust bij diegene die het contract in zijn voordeel inroep.

Weliswaar wordt bij afwezigheid van een geschreven overeenkomst principieel vooropgesteld dat de factuur als bewijs van overeenkomst geldt, doch de rechtsonzekerheid ten dezen is gelegen in het feit te weten in hoever en voor welke gegevens van de factuur, deze laatste als bewijs geldt, n.l. of ze als zodanig dient aangezien voor dat gedeelte dat verband heeft met de verkoop en levering of prestatie of eveneens voor de in de rand of aan de achterzijde toegevoegde bepalingen. Voorop dient gesteld dat betrekkelijk de gegevens betrekking hebbende op de levering, prestatie of daarmede verband houdende prijs geen meningsverschil bestaat, wijl rechtspraak en rechtsleer het hierover unaniem eens zijn.

Of evenwel de in de rand of aan de keerzijde van de factuur voorkomende bepalingen — veelal geen eenheid of onafgescheiden geheel vormend met de factuurgegevens voornoemd — als bewijs van overeenkomst gelden, blijft bij uitstek de twistvraag, die volgens steller van voorgaande noot positief en volgens steller dezer noot negatief dient beantwoord.

De beweegreden waarom de in de rand of aan de achterzijde van de factuur gestelde bepalingen veelal geen onafgescheiden eenheid met de tekst van de factuur zelf vormen en blijkbaar bij het ontstaan der overeenkomst geen voorwerp van bespreking hebben uitgemaakt en derhalve «ab initio» geen deel uitmaken van de overeenkomst, is te vinden in het feit o.m. enerzijds dat deze toevoegingen niet uitzonderlijk in een andere taal zijn opgesteld dan de eigenlijke factuurtekst, tweedezijds dat deze teksten gewoonlijk gedrukt zijn in tegenstelling met de eigenlijke factuurtekst, zodat geredelijk mag aangenomen dat de verzender bij het opmaken van zijn rekening een reeds sinds lang gedrukt exemplaar, nog voorradig, voor dit doel gebruikt, wijl het evenmin uitzonderlijk voorkomt, dat de betrokken persoon, uit een ander taalgebied komende, verklaart deze teksten of bepalingen — in tegenstelling met de werkelijke factuurinhoud, opgesteld in de taal van de betaler — eenvoudigweg niet te begrijpen, derderzijds dat de factuuropsteller meestal, zoniet altijd, moet toegeven dat de tekst op de bij procedureur voorgebrachte factuur niet alleen tussen partijen niet is besproken geworden, maar daarenboven niet eens aan de aandacht van de contractant is onderworpen geworden.

Welke zijn nu de beweegredenen die een negatief antwoord op het gestelde twistpunt verrechtvaardigen?

1° de drie beweegredenen hierboven reeds aangehaald.

2° het feit, dat waar de te rande of ter keerzijde van de factuur aangeduide bepalingen een afwijking zijn van de regelen van het gemeen recht, het aan partijen zelf toekomt te bewijzen dat het bij het tot stand komen van de overeenkomst wel bepaald hun bedoeling geweest is van de bepalingen van het gemeen recht af te wijken;

3° het feit, dat waar de ter rande en ter keerzijde van de factuur ingelaste voorwaarden gewoonlijk geen voorwerp van bespreking of overeenkomst hebben uitgemaakt — zoals uit de verwijzing onder litt. 1° blijkt — meestal het bewijs uitblijft dat die toevoeging naderhand geschiedt en mogelijk maar op het ogenblik van het opmaken van de factuur zelf, met toestemming

van de tegenpartij of zelfs met haar medeweten is geschied.

4° Het feit dat juist het aanvaarden van die bepalingen als bewijs van overeenkomst, veeleer dan tot een rechtsonzekerheid, tot een «rechtschaos» leidt, als men de zeer uiteenlopende en zelfs gewaagde motiveringen van zekere uitspraken desbetreffende leest, wijl juist het aanvaarden van een algemene stelregel die verwarring der geesten zou voorkomen.

Ten overstaan van de positivisten in de rechtsbetwisting kan de vraag gesteld op welke bepaalde wettekst ze zich steunen om te aanvaarden dat de beschouwingen, clausules en voorwaarden voorkomende te rande of aan de keerzijde van de factuur, die de partner slechts wordt medegedeeld na uitvoering der overeenkomst zelf, het bewijs van de veel vroeger ontstane overeenkomst uitmaken.

Weliswaar wordt door hen hierop geantwoord dat het algemeen aangenomen wordt dat de factuur, bij gebrek aan geschreven overeenkomst, dient aangezien als de overeenkomst zelf en derhalve de tegenpartij, bij ontvangst van de factuur, deze dient te protesteren, zo hij niet akkoord gaat met de er in vermelde gegevens. Dit kan geredelijk aanvaard worden wat betreft de factuurgegevens als dusdanig, maar niet wat betreft de zogenaamd bijvoeglijke elementen, die geen onafgescheiden geheel met de factuur uitmaken, zoals boven uiteengezet.

Daarenboven is het antwoord van de positivisten gesteund op een aangenomen gewoonte en ten dele bijgetreden rechtsopvatting, die toch uiteindelijk een interpretatie blijft, doch is door geen enkel vaste wettekst geruggesteund, zodat het de negativisten ten onrechte verweten wordt de bedoeling van de wetgever te omzeilen.

Ten andere praktisch gesproken ware het uitermate interessant te kunnen vernemen of er ooit een rechtscollege, welkdanig ook, gelast is geweest om een geschil te beslechten, waarbij een factuur enkel en alleen geprotesteerd is geworden om reden dat er zekere bepalingen waren ingelast, die zo gezegd bij het ontstaan der overeenkomst niet waren bedongen, dan en wanneer er geen de minste betwisting hangende is in verband met de factuurprijs, het verkoops- of leveringsvoorwerp, de hoedanigheid van het geleverde of het tijdsbestek.

Kan men zich praktisch in de handelswereld de «luxe» inbeelden dat bv. een koper, gesteld op een bepaalde koop, akkoord gaat met de prijs en betalingsmodaliteiten, akkoord met de hoedanigheid van het geleverde of gepresteerde, bij latere ontvangst van de factuur, de uitvoering van de verkoop zou weigeren of het reeds in ontvangst genomen voorwerp zou terugzenden, omdat er te rande van de factuur allerhande clausules voorkomen, die hem niet bevallen?

Meer bepaald kan er een geval aangehaald worden waar de contracterende tegenpartij de factuur betwist of weigert anders als om redenen die verband houden met de werkelijke gegevens van de factuur?

Uit welke gezichtshoek men de betwisting ook beschouwe, in elk geval blijft de algemeen aangenomen stelregel van toepassing n.l. dat het gemeen of geschreven recht primeert en elke door partijen overeengekomen afwijking dient bewezen.

Steller van voorgaande noot blijkt zich dan ook te vergissen waar hij meent dat het vonnis van 1.6.1955 der Rechtbank van Koophandel te Antwerpen zich vergriipt aan de toepasselijkheid van de artt. 1134 en 1152 B.W.

Over de toepasselijkheid dezer wetsartikelen zou op grond van zeer interessante uitspraken en op grond

van de niet minder interessante studie van raadsheer De Bersaques, verschenen in «La Revue critique de jurisprudence belge», 8e jaargang, 3e trimester, blz. 190-201, zeer nuttig kunnen geargumenteerd worden in het geval het ging over geschreven overeenkomsten en niet over facturen. (Deze uiteenzetting zou inderdaad afwijken van het huidig thema en ons daarenboven te ver voeren.)

Zolang niet onbetwistbaar vaststaat dat clausules — te rande en op de keerzijde van de factuur aangebracht — bewijs van overeenkomst vormen, wordt ten nutte de toepasselijkheid van de artikelen 1134 en 1152 B.W. ingeroepen.

Waar steller van vorige noot de mening oppert dat de aanvaarding van de negatieve oplossing van dit rechtsvraagstuk zwaar in zijn gevolgen zou zijn, blijkt juist uit de zeer uiteenlopende motieven van de desbetreffende uitspraken, dat juist de positivistische oplossing — die geen revolutie, doch hoogstens een evolutie zou zijn — absoluut meer rechtszekerheid schept en talloze betwistingen zou voorkomen.

Inderdaad, uitgaande van het driedubbel hoofdpriincipe, nl. dat de overeenkomst steeds dient bewezen door deze die ze in zijn voordeel inroept, dat de overeenkomsten niet mogen of kunnen gewijzigd dan met akkoord van alle contracterende partijen en dat de regelen van gemeen recht primeren op de daarvan afwijkende contractsbedingen, komt het als aangewezen en vanzelfsprekend voor — bij uitblijven van een geschreven overeenkomst — te aanvaarden dat de contracterende partijen zich beperkt hebben tot het zich gedragen naar de regelen van het gemeenrecht, wjl, zo het hun inzicht en bedoeling zou geweest zijn hiervan af te wijken, tenminste mag aanvaard worden dat de afwijkingsvoorwaarden hun interessant of substantieel genoeg voorkwamen, om deze op onbetwistbare en niet op naderhand betwistbare wijze vast te leggen, hetzij door een geschreven tekst, hetzij door mededeling er van in hun briefwisseling, voorafgaand of bij het afsluiten van het akkoord gevoerd, hetzij bij melding er van in hun afleveringsbon of acceptie van de bestelling.

Als partijen zulks niet genoegzaam interessant vinden of niet als substantiële voorwaarde van hun overeenkomst beschouwen en zich beperken tot een stilzwijgende overeenkomst, waarom dan aannemen dat de exceptie primeert op de geschreven wet?

Het toepassen of handhaven van deze algemene, voor niets afwijkende stelregel, zou zeer veel thans opdagende betwistingen onmogelijk maken, zou meer rechtszekerheid scheppen en de rechtsbedeling in ruime mate te goede komen.

J. Van Caenegem.

Vlaamse Juristen,

abonneert U

op het

Rechtskundig "Weekblad"

BOEKBESPREKING

A. Durieux : Politieke, administratieve en gerechtelijke instellingen van Belgisch Congo en van Ruanda-Urundi. — Nederlandse bewerking door J. Deltjens. — Brussel, Drukkerij H. Kumps. 110 p.

Het publiek recht van Belgisch Congo is in het midden van onze juristen maar al te weinig gekend en het zijn enkel specialisten die van het mecanisme van de Congolese publiekrechtelijke organisatie op de hoogte zijn.

Er was tot nog toe in het Nederlands geen enkel beknopt werk voorhanden dat een betrouwbare inleiding op dit gebied verstrekke.

Het boek van Prof. André Durieux, der Universiteit te Leuven, dat een uitstekende synthese van deze stof gaf, was enkel beschikbaar in de Franse taal. Het is dan ook uitermate gelukkig dat thans dit boek in Nederlandse bewerking ter beschikking is gesteld geworden van de belangstellenden.

Nu meer en meer de banden tussen het overzeese gebied en het moederland dichter toegehaald worden, is het onontbeerlijk dat alle juristen van dit boek kennis nemen. Het bevat enkel het strikt noodzakelijke en loopt niet verloren in byzantische discussies, doch het geeft een uitstekend overzicht van de politieke, administratieve en gerechtelijke instellingen van Belgisch Congo en van Ruanda-Urundi.

In minder dan 100 bladzijden is al wat enig belang heeft op dit gebied samengevat geworden met grote klaarheid en volledigheid.

Het boek geeft als aanhangsel de teksten der wet op het beheer van Belgisch Congo en deze op het beheer van Ruanda-Urundi.

Dit boek zal voorzeker niet beperkt blijven tot de kring der specialisten op het gebied van koloniaal recht, doch het zal aan de zeer vele juristen, die over de organisatie van het Belgisch overzeese gebied slechts vage begrippen hebben, klaarheid en positieve kennis bijbrengen.

Les Codes Larcier. — Complément 1955. — Brussel, Maison Larcier, 1956.

Zoals elk jaar is met grote nauwgezetheid het bijvoegsel der Codes Larcier verschenen.

Volgens de reeds zeer vertrouwde methode behelst voor elk van de vijf grote afdelingen, waarin deze Codes zijn onderverdeeld, het bijvoegsel alle nieuwe wetten en besluiten in voege gekomen tot op 1 januari 1956. Wie een tekst raadpleegt vermeld in de algemene verzameling, kan onmiddellijk in het bijvoegsel terugvinden of er iets aan deze tekst toegevoegd of gewijzigd is geworden. De verwijzingen zijn aangeduid met de grootste duidelijkheid en men vindt onmiddellijk de gezochte inlichting.

Het geheel van het bijvoegsel vormt voor elk van de vijf grote indelingen der Codes Larcier een overzicht van heel de recente wetgeving op elk dezer gebieden. Dat hierbij de bijvoegsel gewijd aan het sociaal recht en het administratief recht de meest uitgebreide zijn, spreekt vanzelf.

Het zo regelmatig verschijnen van de jaarlijkse bijvoegsels maakt voorzeker van de Codes Larcier een van de meest onmisbare werkinstrumenten voor alle Belgische juristen.

BALIELEVEN

BALIE TE BRUSSEL

De heer Ch. Van Reepinngen, Stafhouder van de Orde der Advocaten te Brussel, heeft aan de leden der balie de drie hieronderstaande omzendbrieven doen geworden.

* * *

Geachte Confrater,

Ik acht het geraden de balie kennis te geven van enkele principiële beslissingen die onlangs door de Tuchtraad genomen werden:

1. Onverminderd de beoordeling door de rechtbanken voor wat betreft de grond van de vordering verbiedt niets aan een advocaat om in de berekening van de schadevergoeding ingediend door het slachtoffer van een ongeval een som te begrijpen die bestemd is om het slachtoffer te vergoeden voor zijn verdedigingskosten, op voorwaarde dat de staat van ereloon van de advocaat buiten het debat blijve en er noch overgelegd, noch besproken worde. (Beraadslaging van 15 november 1955.)

Sedert deze beraadslaging heeft het Hof van cassatie bij arrest van 11 april 1956 vastgesteld dat «het beroep op een advocaat door het slachtoffer van een misdrijf enkel tot doel heeft het bijstaan van het slachtoffer in zijn eis tot herstel van de door het misdrijf veroorzaakte schade», dat «zulk beroep geen bestanddeel van die schade is» en dat, anderzijds «geen wetsbepaling het honorarium van de advocaat rekent tot de gerechtskosten waarvan de betaling ten laste van de in het ongelijk gestelde partij komt»

2. De advocaten met de verdediging van verzekeringsmaatschappijen belast hebben de verplichting zich rechtstreeks in betrekking te stellen met de verzekeren voor wie zij, door bemiddeling van deze geroepen zijn beroepstussenkomsten te vervullen. Zij moeten ze steeds persoonlijk verwittigen der uitgesproken beslissingen in de zaken waarin zij bijgestaan of vertegenwoordigd hebben. (Beraadslaging van 31 januari 1956.)

3. Voor de sociale gevallen alleen, en met het oog op de uitsluitend menslievende doeleinden door de instellingen van bijstand nagestreefd, mag de advocaat na het advies ingewonnen te hebben van de stafhouder der Orde, in het lokaal van een instelling van deze aard, de personen ontvangen die er zich aanmelderen en er hun raad geven, op voorwaarde geen ereloor te vragen of te aanvaarden en zich te onthouden van alle tussenkomst buiten de gegeven raad. (Beraadslaging van 28 februari 1956.)

4. In de uitoefening van de verzoeningsopdracht die hem toebehoort, kan de advocaat regelmatig tussenkomen in het afsluiten van een ere-overeenkomst die een geschil tussen echtgenoten regelt.

Moest dergelijke overeenkomst evenwel hetzij onder zedelijke dwang afgesloten worden, hetzij er toe strekken de wet te ontduiken of in het bijzonder de rechten der verdediging te krenken dan zou het afsluiten er van, van uit het standpunt der beroeps-eer, fundamenteel laakbaar zijn. (Beraadslaging van 4 mei 1956.)

Met de meeste confraternele hoogachting.

* * *

Overleggen in rechte van briefwisseling tussen advocaten gevoerd

Geachte Confrater,

De Raad van de Orde der balie van cassatie heeft zich aangesloten bij het protocol vastgesteld door de Conferentie der stafhouders van 26 maart 1955 en waarvan ik niet nagelaten heb U, op 26 mei 1955, de besluiten te doen kennen.

Er wordt echter nader bepaald dat wanneer een advocaat bij het Hof van cassatie een bundel ontvangt die onder de tot staving van een voorziening of van een verdedigingsmemorie voor te leggen stukken brieven bevat uitgaande van een advocaat, men het als vaststaande moet beschouwen dat het voorleggen van deze brieven door de bevoegde tuchtoverheden toegelaten werd.

De Raad van de Orde heeft akte genomen van deze beschikkingen. (Beraadslaging van 14 februari 1956.)

Te dien opzichte herinner ik er aan dat het een advocaat niet toegelaten is aan één van zijn confraters een niet vertrouwelijk karakter op te leggen aan briefwisseling die hij met hem voert en hem aldus verplichtingen op te leggen die afwijken van het gewoon karakter der confraternele betrekkingen of de verantwoordelijkheden, die er normaal uit voortvloeien, te buiten gaan.

Indien twee advocaten akkoord zijn geweest om over te gaan tot de notificatie van een ingebrekestelling en van het antwoord er op, of ook nog om het voorwerp en de beslechting van een geschil te regelen, dan past het dat zij zulks bij gemeen overleg en zonder dubbelzinnigheid uitdrukken: zij zullen in dit geval de voorzorg nemen zich, schriftelijk, de instemming van hun respectievelijke cliënten voor dergelijke schikkingen te verzekeren. Zelfs in dit geval mag er geen enkel schrijven, van advocaat tot advocaat, in rechte overgelegd of ingeroepen worden zonder de voorafgaandelijke toelating van het Hoofd van de Orde.

Men kan bovendien niet genoeg aanbevelen, telkens het er om gaat de verplichtingen van de partijen vast te stellen of op te lossen, zijn toevlucht te nemen tot het opstellen van onderscheiden akten of protocollen door partijen eigenhandig ondertekend.

Met de meeste confraternele hoogachting.

* * *

Aanvaarden van een mandaat van beheerder in een vennootschap

Geachte Confrater,

De Raad van de Orde heeft, bij beraadslagingen van 10 en 14 juni 1955, de voorwaarden bepaald in dewelke de leden van de balie een mandaat van beheerder «in een vennootschap of in een vereniging met winstbejag» mogen aanvaarden.

Dit reglement, zoals ik er U op de hoogte van bracht, op 2 juli 1955, is in de volgende bewoordingen vervat:

Art. I. — De advocaten ingeschreven op de Tabel van de Orde minstens sinds tien jaar, mogen in de hierna opgegeven voorwaarden, een mandaat van beheerder in een vennootschap of in een vereniging met winstbejag aanvaarden met uitsluiting van het ambt van afgevaardigde-beheerder, beheerder-directeur of beheerder-zaakvoerder, indien de uitoefening van dit mandaat verenigbaar is met het volbrengen der beroepspligten, de waardigheid, de kiesheid en de onafhankelijkheid aan de leden van de balie opgelegd.

Het aantal mandaten dat men tegelijkertijd zou bekleden mag niet meer dan drie bedragen.

Art. II. — De advocaten zullen de stafhouder schriftelijk kennis geven van het aanbod dat hun van dergelijk mandaat gedaan wordt. Tegelijkertijd zullen zij aan het Hoofd van de Orde een exemplaar der statuten van de vennootschap laten worden en gebeurlijk een afschrift van de laatste balans.

Het ambt van beheerder mag niet uitgeoefend worden alvorens de stafhouder, na inzage, officieel ontvangst van deze kennisgeving gemeld heeft.

Art. III. — De Tuchtraad, door de stafhouder gelast, mag, na onderzoek en advies van de Commissie voor vennootschappen aan een advocaat verbod opleggen een mandaat van beheerder te aanvaarden of te bekleden zo de uitoefening van dit mandaat niet verenigbaar is met de volbrenging van de beroepsplichten, de waardigheid, de kiesheid en de onafhankelijkheid aan de leden van de balie opgelegd.

Art. IV. — De Tuchtraad, door de stafhouder gelast, mag, na onderzoek en advies van de Commissie voor vennootschappen, ten uitzonderlijken titel afwijkingen toestaan aan de anciënniteitsvoorwaarden en aan de beperking van het aantal der mandaten voorzien bij artikel I, indien deze afwijkingen dringend noodzakelijk zijn om de belangrijke wettige, morele of materiële belangen te beschermen en indien zij verenigbaar zijn zowel met de beroepsplichten van de advocaat als met de belangen van de Orde.

Art. V. — Een advocaat mag noch vóór de rechtbanken, noch vóór scheidsrechters verschijnen voor een vennootschap waarvan hij beheerder is, noch voor deze vennootschap pleiten.

Art. VI. — Onverminderd de toepassing van artikel III, mogen de advocaten de mandaten van beheerder welke zij bekleden krachtens vroegere beschikkingen en machtigingen behouden.

Art. VII. — De advocaat, commissaris in een vennootschap of in een vereniging met winstbejag mag voor deze vennootschappen noch vóór de rechtbanken, noch vóór scheidsrechters verschijnen, noch voor haar pleiten zonder voorafgaande machtiging van de stafhouder.

* * *

Een vennootschap, zij weze een handels- of een burgerlijke vennootschap, heeft juridisch steeds winstbejag als doel, zelfs indien het gebeurt dat dit doel een hypothetisch karakter heeft. De Raad van de Orde heeft, in zijn beraadslaging van 21 februari 1956, vastgesteld dat voortaan «de in zijn beraadslagingen van 10 en 14 juni 1955 voorgeschreven regelen van toepassing zijn voor gelijk welke vennootschap die niet de wettelijke vorm van vereniging zonder winstbejag heeft».

Doch «zo de vennootschap in feite geen winstbejag nastreeft, mag de advocaat, in de vormen en onder het door de hogervermelde beraadslagingen vastgesteld voorbehoud, het mandaat aanvaarden dat hem aangeboden wordt, welk ook zijn anciënniteit weze, en zonder dat dit mandaat in rekening kome voor het aantal mandaten van beheerder hetwelk hij geroepen kan zijn te bekleden».

Het is wel te verstaan dat deze beoordeling niet van toepassing kan zijn voor verenigingen opgericht wat de vorm aangaat als zijnde zonder winstbejag maar die in werkelijkheid een handelsbedrijvigheid zouden verbergen.

Met de meeste confraternele hoogachting.

TAALKUNDIGE KRONIJK

Uittreksel uit Dalschot's Opstelwoordenboek

Niet in de handel.

Animus : *defendendi* : bedoeling om te verdedigen.
injurandi : bedoeling om te beledigen.

sib habendi : bedoeling om voor zich zelf te behouden.

Animo : opgewektheid, moed, kooplust; ten doel hebbende...

Animo deliberato : met voorbedachte rade.

Animo perturbatus es (Du bist verrückt, mein Kind !)

Anker : (Ancre, Anker, anchor).

Ep. Blind, (on)klaar, daags, gekat, krabbend, zwaar, licht

Ww. Staat op en neder, is gezien, is in het zicht, gaat door, is gesprongen, wordt te huis gevonden, gehaald, dregt door,

Afzetten, lichten, ophalen, winden, voor de boeg of onder de kraanbalk vieren, laten vallen, zinken, werpen, uitwerpen, uitbrengen, katten, kippen, op de boeg zetten, opzetten, laten slippen, vissen, laten vallen, nedergooien,

Vz. Ten — komen, liggen; voor anker rijden; op — liggen, op een blind — te land of terecht komen; van zijn — drijven, afgeslagen worden, raken, spoelen.

Fig. bet. : Zo vet zijn als een Spaans —; de ankers slachten, die wel te water gaan, maar niet kunnen zwemmen; (on)klaar — hebben; beneden zijn — vervallen; voor twee —s liggen; zijn anker moeten kapen; voor zijn plechtanker (of laatste —) liggen; zijn — (tje) ergens of bij iem. nederleggen; zijn — lichten (heengaan).

Het — der hoop. — van troost.

Spr. : Beter nog een anker kwijt, dan het gehele schip. Het is goed twee —s voor zijn schip te hebben. Zijn anker houdt niet, hij zakt af (son affaire est mal emmanchée; il ne réussira pas).

Freund und Anker kennet man, wenn die Hilf in Not getan.

Duabus niti ancoris : twee ankers voor zijn schip hebben.

Ss. —arm, —bedding, —blad, —boei, —brug, —haak, —hals, —hand, —harp, —kabel, —ketting, —koord, —kruis, —kuil, —neut, —oog, —peiling, —punt, —ring, —roering, —rust, —schacht, —schoen, —slof, —slot, —smederij, —smid, —smidse, —steek, —steel, —stok, —talie, —touw, —val, —voering, —sterkte, —lichting, —roede, —steen, —paal, —band, —horloge, —nagel.

Boeg—, eb—, haven—, kat—, ketting—, nood—, plecht—, stop—, stroom—, touw—, tui—, vloed—, wal—, werp—, wind—, scheeps—, muur—.

Annaal : wat een jaar geldig is of duurt.

Annalen : jaarboeken, verhaal naar tijdsorde gerangschikt; jaarverslagen.

Annalist : schrijver van jaarverslagen.

Annaten : jaargelden, jaarmissen. Wat moet worden gestort in de pauselijke schatkist van de eerste jaarlijkse inkomsten van kerkelijke prebenden.

Annex : bijgevoegd, aangehecht, bijbehorend, met inbegrip van...

Annexa : bijlagen, aanhangsels.

Ep. : Bijgehouden, waardevolle, waardeloze, oude, nieuwe, parlementaire, kerkelijke, militaire, politieke, ingebonden, losse, verzamelde, geschiedkundige (on)vervalste, sociologische, revolutionnaire, vergeelde, ver-

ouderde, belangrijke, nuttige, onzijdige, eenzijdige, objectieve, subjectieve, lijvige, behoorlijke, voortreffelijke, uitmuntende, (on)leesbare, (on)betrouwbare, geraadpleegde, geïllustreerde, stedelijke, gemeentelijke, provinciale, gewestelijke, verzorgde, leerzame, eenvoudige, verwikkelde, bescheiden, duidelijke, kunsthistorische, parochiale, bisschoppelijke

Ww. Bijhouden, schrijven, uitpluizen, inbinden, verzamelen, vervalsen, bewaren, vernietigen, illustreren

Annuititeit: jaarlijkse aflossing van een deel der schuld en de verschenen rente. De desbetreffende papieren. Ook: lijfrenten.

Ep.: veranderlijke, vaste, magere, betaalbaar op...

Ww. quitteren, voor voldaan tekenen, betalen, voldoen, een lening in — en aflossen.

Anomalie: (taalk.) wat van de algemene regel afwijkt.

Anomie: wetteloosheid. *Anomisch*: strijdig met de wet.

Anorganisch: onbeziend. — e stoffen.

Antagonisme: strijd van tegengestelde meningen: wederkerige oppositie.

Ante actum: wat vroeger is gebeurd.

Antecedent: woord, waarop een betrekkelijk voor-nw. terugslaat. Vroeger feit, waarnaar verwezen kan worden. Vroeger gedrag.

Ep.: Beroerd, teleurstellend, verschrikkelijk, vernederend, gelukkig, vergeten, spijtig, slecht, jammerlijk, (on)geldig, pijnlijk, gekend, opgetekend, gevaarlijk, verklikt, verraden, verzwegen, nietig, ergerlijk, dwaas, (on)belangrijk, prachtig, voortreffelijk, schadelijk, ridderlijk, (on)gewoon, buitengewoon, moedig, heldhaftig, bestraft, vereist, noemenswaardig, eervol, (on)waardig, enz.

Ww. Een — doet zich voor, wordt als maatstaf genomen, dient als bewijs,

Bezitten, eisen, vergeten, vergeven, herinneren, bejammeren, kennen, optekenen, verklikken, verraden, verzwijgen, enz.

Anteloquium: voorrecht van het eerst te mogen spreken.

Antenuptiaal: aan het huwelijk voorafgaande.

Antestatie: het oproepen van getuigen. Antesteren.

Anthropocentrisch: de mens als middelpunt en einddoel van de schepping.

Anthroponomie: leer der levenswetten v.d. mens.

Anticipatie: iets bij voorbaat verrichten. In de wijsbegeerte: gevolgtrekking *a priori*. Vergelijk met de redekunstige figuur *ante-occupatie*, waarbij een spreker in de rede valt, kortelings aangeeft wat hij zeggen wil, en dat vooraf reeds ontzenuwt, om aldus de kracht te breken van het aangevoerde, door de mogelijke invloed van het verrassende er van te voorkomen.

Uitdr. Bij — betalen.

Anticlimax: c/ climax = stijging naar een hoogtepunt in rede, geschrift of handeling. Bij deze redefiguur worden de gebezigde uitdrukkingen of woorden steeds zwakker dan de voorgaande.

Antilogie; antiloquium: tegenspraak.

Antinomie: tegenstrijdigheid van twee wetten of twee wetsbepalingen.

Antiphora: tegenstelling.

Antiphrase: spraakfiguur, waarbij men juist het tegendeel bedoelt van hetgeen de gebezigde woorden schijnen te zeggen. Hulpmiddel voor ironie en satire.

Antistatutair: strijdig met de statuten.

Antistrofe: soort anagram, waarbij men tegenover een volzin een andere stelt, die gevormd is van dezelfde woorden. Bij die, waarop de nadruk valt, zijn echter de beginletters verwisseld.

TIJDSCHRIFTEN

Politica Berichten, n^o, april 1956:

A. Mariën: De industriële ontwikkeling van het Waasland. — Dr Fr. Van Mechelen: De Belgische Dienst Opvoering Productiviteit. — Prof. Dr P. De Visscher: Belgische Grondwet en Sociale Zekerheidsrechten. — Dr E. Roos: De politieke denkbeelden van J. Locke (1632-1704). — Drs F. Lehouck: Het Leger en de Natie in de XIXe eeuw. — Drs E. Leemans: Industriële Sociologie. — Prof. Dr C. Van Gestel: In Memoriam Z. E. H. Kan. Professor Dr K. Pinxten.

Nederlands Juristenblad, afl. 22, 2 juni 1956:

Prof. Dr J. H. A. Logemann: Statuut en scheeps-nationaliteit. — Mr Y. Scholten: Oecumenische Juristenconferentie Oud-Poelgeest. — Mr H. Schade: Rijn-Regels Antwerpen-Rotterdam 1956.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, n° 4448, 2 juni 1956:

Prof. Mr M. H. Bregstein: De rechtspersoon in het nieuwe B.W. (I). — H. J. Holterman: Vaststelling, schenking of kans?

Arbitrale Rechtspraak, n° 425, mei 1956:

Mr W. Nolen: Wij, juristen.

Journal der Tribunaux, n° 4110, 3 juni 1956:

Jacques Lepaffe: Les contrats d'entreprise du bâtiment (1940-1955). — Jurisprudence.

Revue Pratique du Notariat Belge, 2398e livre, avril 1956:

Léon Raucent: De la charge de la dette hypothécaire dont était tenu un des époux au moment du mariage.

Répertoire Fiscal, n°s 3-4, avril 1956:

R. Van Rollegheem: La compétence de la Cour d'appel et les notions de moyens nouveaux et demandes nouvelles. — Charles Cardyn: Du recours juridictionnel en matière de dégrèvement d'office et de relèvement des déchéances.

Recueils Dalloz et Sirey, 21e cahier, 2 juni 1956:

René Maus: La résurrection du contrat de gérance. — A. Ledoux: Police des voies publiques et liberté individuelle de circulation. — Pierre Lemerrier: La contravention de diffamation non publique. — M. G.: L'interruption de la déchéance quadriennale. — F. G.: La poursuite du délit d'outrage aux bonnes mœurs par la voie du livre. — R. Savatier: Le trafic illicite du droit au bail rural par l'exigence d'un « pas de porte » du fermier entrant.

Revue du Droit Public et de la Science politique, n° 1, janvier-février 1956:

André Holleaux: La décentralisation administrative en Allemagne. — Stanley Hoffmann: L'anticommunisme dans le droit public des Etats Unis. — Emile Blamont: La mise en œuvre de la dissolution. — Georges Berlia: La dissolution et le régime des pouvoirs publics.

N° 2, mars-avril 1956:

Claude Durand: Désaffection et déclassement des biens du domaine public. — Paul Baratier: Droit Syndical. Recours judiciaire contre une décision d'expulsion. — Gilbert Tixier: La règle de « reasonableness » dans la jurisprudence récente anglo-américaine. — J. Solal-Celigny: La question de confiance.